© Институтa Wəлгəр’aндьнa К’ьтебa Пироз, Москвa, 2010

Qaнунa К'aћинтийе

Пешготьн

Наве ве к'ьтебе Библийа ибранидаФ жь хəбəра пешьнə жь ве тек'сте пешда те, awa готи ‹У гази кьр›. Навкьрьна ‹Qaнуна К'аћинтийе›, жь wəлгəр'андьна йунанийə кəвьн те, анəгори we тек'сте ћатийə ћьлдане. Ве к'ьтебеда гəлəк qəйдə-qaнунед р'öћ'ани ћəнə, к'ижан кö бона к'аред к'аћинедФ ИсраелейəФ жь qəбила Леwи нə. Qəwьмандьна к'ьтебеда дьдə нишанкьрьне, чаwa думайикьрьна qaнуна Хwəде, к'ижан кö ль сəр ч'ийайе Синайе Мусар'а ћатə дайине, йа кö к'ьтеба Дəрк'əтьнеда дəстпедьбу. Дəстпебуна к'ьтебе (с.1-10) бона борще к'аћина те готьне, кö чаwа əw гəрə qöльх кьн, qöрбана бьдьн. Мə'на qöрбандайинейə пешьн ве йəкеда бу, wəки мəрьв бькə кö йəктийа хwəйə т'əви Хwəдейе хwə, бьдə к'ьфше. Р'азибуна хwə бьдə Хwəде бона п'ешк'ешед wи у пəсьна бьдə wи у öса жи бькə кö ћерса Хwəде бона гöнə у нəћəqийед wи р'анəбə. Паше (с.11-16) Исраелр'а т'əми тенə дайине, wəки бькарьбьн пироз у нə пироз, ћ'əлал у нəћ'əлал жь ћəв дəрхьн. Ə'мьре wанда нə т'əне гəрə qöрбан бьћатана дайине, йан хwə паqьж хwəйкьрана, ле öса жи борще гəлəк тьштед майинə ћьндава мале, щьмə'те у малћəбунеда стуйе wанда бу. Бона wан хьлазийа к'ьтебеда (с.17-27) ньвисар ə. Qəдандьна ван борща, гəрə алик'арийа щьмə'та Исраел бькьра, кö əw лайиqи Хwəде бьмана, к'ижан кö əw жь нава ћ'əму мьлəтед дьне бьжарт у əw кьрə мьлəте хwə. Исраел бьмбарəк-пирозикə мəзьн станд: ћ'ьзурийа Хwəдейе пироз

т'əви мьлəте wи бу. Нишана ве һ'ьзурийе Пирозгəһ бу, йа кӧ дьһатə щигӧһастикьрьне, аwа готи Конеᶲ Щьвинə бу. Мəрьвед кӧ жь мьлəте пироз һатьбунə газикьрьне, нə кӧ т'əне гəрəке qəйдə-qанун бьqəдандана, ле ӧса жи гəрəке һьндава һəвдӧда р'аст бьн, хəме ə'рд у һ'əйwанед хwə жи бьк'ьшиньн. Һьнəк qанунед wан мьлəтед Р'оһьлата Незикə бəре мина qанунед ве к'ьтебедайə ньвисар ьн. Ле Qануна К'аһинтийеда ə'сə нəһəqийед мьqабьли Хwəде тенə пешгьртьне у бь мьрьне дьһатьнə щəзакьрьне у ӧса жи нəһəqийед һьндава һəбукеда, кӧ бь щьрма дьһатьнə к'ьшандьне. Хенщи ве йəке, һ'име ван qануна дьдə щə'дандьне, кӧ һəр тьштида гəрəке Хwəде хwəш бен. Бьжарəбуна мьлəте Исраел мəщале дьдə Исраел, wəки əw бьбə т'əрзе п'əргалийе у wи щур'ə жийине, к'ижан кӧ Хwəде жь һ'əму мəрьва дьхwазə. Əв йəк һəма ньшкева нибу, кӧ пəйр'а Иса Мəсиһ бəрбьр'и к'ьтеба Qануна К'аһинтийе 19:18 дьбə, дьбежə: «...һəвале хwə wəкə хwə һ'ьз кə», чаwа йəк жь һəр дӧ т'əмийед сəрəкəйə т'əмамийа qануна пироз, т'əви т'əмийа, Хwəде хwə һ'ьз кə.

Qануна qӧрбандайине

1 Хӧданᶲ жь Конеᶲ Щьвине гази Муса кьр у готə wи:
²«Т'əви зар'ед Исраелᶲ хəбəр дə у бежə wан: ‹Гава
йəки жь wə qӧрбанəке Хӧданр'а бьдə, бьра əw qӧрбана
wə жь гар'ане бə йан жь кери. ³Һəгəр qӧрбана wийə
дийарийаᶲ т'əвайишəwате жь гар'ане йə, бьра əw йе
нер у беqӧсур бинə ль бəр дəре Коне Щьвине, кӧ ль бəр
Хӧдан бе qəбулкьрьне. ⁴Бьра əw дəсте хwə дайнə ль сəр
сəре дийарийа т'əвайишəwате кӧ бе qəбулкьрьне, бона
к'əwандьна гӧнед wи. ⁵Бьра əw щанəга ль бəр Хӧдан сəр-
жекə у кӧр'ед Һаруннə к'аһинᶲ хуне һьлдьн бьр'əшиньнə
ль сəр һəр алийед горигəһаᶲ ль бəр дəре Коне Щьвине.
⁶Бьра дийарийа т'əвайишəwате п'ост кə у чити-чити

һур кә. [7] Һьнге кӧр'ед Һаруне к'аһин агьр дайньнә ль сәр
горигәһе у qьрша бьдьнә ль сәр егьр. [8] Кӧр'ед Һаруннә
к'аһин бьра wан читийа, сәри у донва бьдьнә ль сәр
wан qьршед агьре ль сәр горигәһе. [9] Ле навдьл у ньга
жи, бьра йе дийардар пе аве бьшо у к'аһин гьшки ль сәр
горигәһе бьшәwьтинә, чаwа дийарийа т'әвайишәwате,
дийарийа шәwатейә бинхwәш ә бона Хӧдан.

[10] Һәгәр qӧрбана wийә дийарийа т'әвайишәwате жь ке-
ри йә, аwа готи жь пез йан бьзьна йә, бьра әw йе нер у
беqӧсур бьдә. [11] Wи ль бәр Хӧдан алийе бакӧра горигәһе
сәржекә у кӧр'ед Һаруннә к'аһин хуна wи ль сәр һәр алийед
горигәһе бьр'әшиньн. [12] У чити-чити һур кә, сәри у донва
к'аһин дайнә ль сәр qьршед агьре ль сәр горигәһе. [13] Ле
навдьл у ньга жи, бьра йе дийардар пе аве бьшо у к'аһин
гьшки бинә ль сәр горигәһе бьшәwьтинә, чаwа дийарийа
т'әвайишәwате, дийарийа шәwатейә бинхwәшә бона Хӧдан.

[14] Һәгәр qӧрбана wийә дийарийа т'әвайишәwате бо-
на Хӧдан жь тәйрәда йә, һьнге бьра qӧрбана хwә жь
фатьмока йан жи жь щущукед кәwа бьдә. [15] Бьра к'аһин
wе бинә бәр горигәһе, сәри ле һьлqәтинә у башqә ль сәр
горигәһе бьшәwьтинә у хун к'еләка горигәһеда һәр'ә. [16] У
qаqар'ушка* wе ә'дәбева дәрхә алийе р'оһьлата горигәһева
бавежә к'озиданге. [17] Әwе жь баскада вәжәнә, бейи жь
һәв qәтандьн, бьра к'аһин ль сәр горигәһе, ль сәр даре
сәр егьр бьшәwьтинә. Әва дийарийа т'әвайишәwате,
дийарийа шәwатейә бинхwәш ә бона Хӧдан.

Дийарийед^Ф нани

2 Һәгәр йәк дийарийа нани Хӧданр'а бьдә, дийарийа
wи бьра жь аре хас бә, р'ун сәрда кә у бьхуре^Ф дайнә
сәр. [2] We биньн щәм кӧр'ед Һаруннә к'аһин, бьра к'аһин

* 1:16 Qьдутьк.

жь wе к'öлмәк т'ъжи ар т'әви wи р'уни у һ'әму бьхуреФ
һьлдә у бона биранине ль сәр горигәһе бьшәwьтинә, чаwа
дийарийа т'әвайишәwате, дийарийа шәwатейә бинхwәш
ә бона Хöдан. [3] Ле п'ара дийарийа нанийә майи, бьра
Һарун у кöр'ед wир'а бьминә. Әва п'ара жь дийарийед
шәwатейә Хöданр'а дайийә һәрә пироз ә.

[4] Һәгәр нане тәндуреда лехьсти дийарийа нани бьди, әw
гәрәке жь аре хас р'унда стьрайи бок'онед бе һәвиртьр'шк
бьн, йан жи гәрәке лошед бе һәвиртьр'шк р'ункьри бьн.
[5] Ле һәгәр дийарийа тә жь нане ль сәр селе лехьсти йә,
әw гәрәке жь аре хас р'унда стьрайи у бе һәвиртьр'шк бә.
[6] Wи кәр-кәри ки, р'ун сәрда ки. Әва дийарийа нани йә.

[7] Һәгәр дийарийа тәйә нани т'аwеда пьжанди бә, бьра әw
жь аре хас р'унда стьрайи бә. [8] Жь ван тьшта дийарийа
нани Хöданр'а бьби, ль бәр к'аһин дайни у әw незики
горигәһе кә. [9] К'аһин бьра п'арәке бона биранине жь
дийарийа нани һьлдә у ль сәр горигәһе бьшәwьтинә,
әва дийарийа шәwатейә бинхwәш ә бона Хöдан. [10] Ле
п'ара дийарийа нанийә майи, бьра Һарун у кöр'ед wи-
р'а бьминә. Әва п'ара жь дийарийед шәwатейә Хöданр'а
дайийә һәрә пироз ә.

[11] Т'ö щар нава дийарийа нанийә кö һун Хöданр'а бьдьн,
һәвиртьр'шк т'öнәбә. Нә һәвиртьр'шк, нә һьнгьв чаwа
дийарийа шәwате бона Хöдан нәдьн. [12] Һәвиртьр'шк у
һьнгьв чаwа дийарийед бәре пешьн Хöданр'а дькарьн
биньн, ле ль сәр горигәһе гәрәке нәйе шәwьтандьне
бона бинхwәшийе. [13] Һ'әму дийарийед хwәйә нани хwе
ки у хwейа* пәйманаФ Хwәдейе хwә жь нава дийарийед
хwә кем нәки, т'әви һ'әму һ'әдийед хwә хwе жи бьди.

[14] Һәгәр дийарийа нанийә бәредФ дәрәмәта пешьн
Хöданр'а бьди, бона дийарийа бәре пешьн жь сьмбьлед

* 2:13 Хwе бона һ'әму дийарийа лазьм бу. Тьшт тенә хwекьрьне
кö хьраб нәбьн. Ләма әw нишана пәймана һ'әта-һ'әтайе йә.

шинә фьрькандийә ль сәр егьр qәланди бьдә. 15 Р'ун сәрда
ки у бьхуре бьди сәр. Әва дийарийа нани йә. 16 К'аһин
чаwа дийарийа шәwатейә бона Хөдан, wе п'арәкә жь
дийарийе, аwа готи жь qәйнокед, р'ун т'әви һ'әму бьхуре
чаwа дийарийа бир анин бьшәwьтинә.

Дийарийа[ф] һәләqәтийе

3 һәгәр qөрбана йәки дийарийа һәләqәтийе* йә у
әw дәwара нер бә йан ме бә, әw гәрәке һ'әйwана бе
qөсур Хөданр'а бьдә. 2 Бьра әw дәсте хwә дайнә ль сәр
сәре qөрбана хwә у wе ль бәр дәре Коне Щьвине сәрже-
кә, көр'ед Һаруннә к'аһин хуне бьр'әшиньнә ль сәр һәр
алийед горигәһе. 3 У жь дийарийа һәләqәтийе, чаwа
дийарийа шәwате Хөданр'а ван тьшта бьдә: Бәзе сәрзьк,
һ'әму бәзе навдьл, 4 һәр дө гөр'ч'ька бәзе сәр у к'еләкава,
бәтане щәгәре гөр'ч'ькава т'әвайи дәрхә. 5 Көр'ед Һарун
вана ль сәр горигәһе т'әви дийарийа т'әвайишәwатейә
ль сәр qьршед ль сәр егьр бьшәwьтиньн. Әва дийарийа
шәwатейә бинхwәш ә бона Хөдан.
6 Ле һәгәр әw жь кәре пез qөрбана дийарийа һәләqәтийе
Хөданр'а бьдә, әw нер йан ме бә, гәрәке беqөсур бә. 7 Һәгәр
әw бәрхәке хwәр'а бькә qөрбан, бьра әw ль бәр Хөдан бь-
дә. 8 Бьра әw дәсте хwә дайнә ль сәр сәре qөрбана хwә у
wе ль бәр Коне Щьвине сәржекә у көр'ед Һарун хуне ль
сәр һәр алийед горигәһе бьр'әшиньн. 9 У жь дийарийа
һәләqәтийе чаwа дийарийа шәwате Хөданр'а ван тьш-
та бьдә: Бәзе wе, даwа wе пева qарч'ькеда бьр'и, бәзе
сәрзьк у һ'әму бәзе навдьл, 10 һәр дө гөр'ч'ька бәзе сәр у
к'еләкава, бәтане щәгәре гөр'ч'ькава т'әвайи дәрхә. 11 У
к'аһин вана ль сәр горигәһе бьшәwьтинә, чаwа дийарийа
хөре шәwатейә бона Хөдан.

---

* 3:1 Нава һьнәк wәлгәр'андьнада «Дийарийа ә'дьлайе».

12 Ле һәгәр qөрбана wи бьзьн ә, бьра бинә ль бәр Хөдан,
13 дәсте хwә дайнә ль сәр сәре wе у ль бәр Коне Щьвине
wе сәржекә. Кӧр'ед Һарун хуне ль сәр һәр алийед гори-
гәһе бьр'әшиньн. 14 У әw жь wе qөрбана хwәйә дийарийа
шәwате Хөданр'а ван тьшта бьдә: Бәзе сәрзьк, һ'әму бәзе
навдьл, 15 һәр дӧ гӧр'ч'ька бәзе сәр у к'еләкава, бәтане
щәгәре гӧр'ч'ькава т'әвайи дәрхә. 16 К'аһин вана ль сәр
горигәһе бьшәwьтинә, әва бьбә дийарийа хӧре шәwатейә
бинхwәш. Һ'әму бәз п'ара Хөдан ә. 17 Әва нава ньсьлед
wәда, щи-wаред wәда бьбә qәйдә-qануна һ'әта-һ'әтайе,
кӧ т'ӧ щар нә бәз бьхwьн, нә жи хуне».

Qөрбанед бона гӧнед бе һ'әмде хwә кьри

4 Хөдан Мусар'а хәбәрда у гот: 2 «Т'әви зар'ед Исраел
хәбәр дә у бежә: ‹Һәгәр кәсәк бе һ'әмде хwә гӧнә бь-
кә у жь wан т'әмийед Хөданә дайи шаш бә, йәки жь wан
нәqәдинә, 3 йан һәгәр сәрәкк'аһин* гӧнә бькә, щьмә'те
хwәр'а гӧнәк'ар кә, гәрәке әw бона гӧне хwәйи кьри, жь
деwер щанәгаки беqөсур, чаwа дийарийа[Ф] паqьжбуне
бьдә Хөдан. 4 Щанәге бьра бинә ль бәр дәре Коне Щьвине
ль бәр Хөдан, дәсте хwә дайнә ль сәр сәре щанәге у ль
бәр Хөдан щанәге сәржекә. 5 Сәрәкк'аһин[Ф] бьра жь хуна
щанәге һьлдә бинә Коне Щьвине, 6 у әw к'аһин т'ьлийа
хwә хунеда кә, хуне һ'әфт щара ль бәр Хөдан бьр'әшинә
ль бәр п'әр'да пирозгәһе. 7 У сәрәкк'аһин бьра жь wе хуне
ль стьруйед wе горигәһа бьхурейә бинхwәш хә, йа кӧ
Коне Щьвинеда ль бәр Хөдан ә. Хуна щанәгейә майи жи
бьр'ежә жера горигәһа т'әвайишәwатейә ль бәр дәре Коне
Щьвине. 8 У һ'әму бәзе щанәге бона дийарийа паqьжбуне
же бе дәрхьстьн: Бәзе сәрзьк, һ'әму бәзе навдьл, 9 һәр дӧ
гӧр'ч'ька бәзе сәр у к'еләкава, бәтане щәгәре гӧр'ч'ькава

* 4:3 Ибрани[Ф] хәбәр бь хәбәр: «К'аһине р'ункьри», бьньһер'ә
Qануна К'аһинтийе 6:22; 8:12; 16:32.

т'əвайи дəрхə, [10] чаwа жь щанəге дийарийа һəлəqəтийе
тенə дəрхьстьне. Сəрəкк'аһин вана ль сəр горигəһа
т'əвайишəwате бьшəwьтинə. [11] Ле ч'əрме щанəге, т'əмами-
йа гошт, сəр-п'и, навдьл, ə'дəбева, [12] аwа готи жь щанəге
чь мабə, бьбə жь зоме дəр щики паqьж, щийе к'ози кӧ те
р'етьне, ль сəр qьрша пе егьр бьшəwьтинə. Щийе к'ози
кӧ те р'етьне бьра бе шəwьтандьне.

Qӧрбана бона гӧне т'əмамийа щьмə'те

[13] Ле һəгəр т'əмамийа щьвина Исраел пева бе һ'əмде
хwə шаш бə у əв йəк жь щьвине вəшарти бьминə, жь wан
һ'əму т'əмийед Хӧданə дайи йəки нəqəдиньн у гӧнəк'ар
дəрен, [14] гава əw гӧне wани кьри дəре, бьра щьвин жь
деwер щанəгаки бона дийарийа паqьжбуне бьдьн у би-
ньн ль бəр Коне Щьвине. [15] Р'успийед щьмə'те бьра ль
бəр Хӧдан дəстед хwə дайньнə ль сəр сəре щанəге у ль
бəр Хӧдан щанəга бе сəржекьрьне. [16] У сəрəкк'аһин жь
хуна щанəге һьлдə бинə Коне Щьвине. [17] Əw к'аһин т'ь-
лийа хwə хунеда кə ль бəр Хӧдан һ'əфт щара бьр'əшинə
ль бəр п'əр'де. [18] У жь wе хуне стьруйед wе горигəһа ль
бəр Хӧдан хə, йа кӧ дь Коне Щьвинеда йə у хуна майи
жи бьр'ежə жера горигəһа т'əвайишəwатейə ль бəр дəре
Коне Щьвине. [19] У һ'əму бəзе wи жь wи дəрхə у ль сəр
горигəһе бьшəwьтинə. [20] Ви щанəгайи жи ӧса бькə, чаwа
кӧ щанəгайе бона дийарийа паqьжбуне кьр, сəрəкк'аһин
бона wан бьра к'əwандьне бькə у ль wан wе бе бахшан-
дьне. [21] Паше щанəге жь зоме дəрхə дəр бьшəwьтинə,
чаwа щанəгайе пешьн шəwьтанд. Əва дийарийа паqьж-
буне йə бона щьмə'те.

Дийарийа бона гӧне сəрwера

[22] Һəгəр сəрwерəк беһ'əмде хwə гӧнə бькə у жь wан
һ'əму т'əмийед Хӧдан Хwəдейе хwə йəки нəqəдинə, əw
гӧнəк'ар дəрте, [23] гава гӧне wи wива бе ə'йанкьрьне,

һьнге бона хwә бьра жь бьзьна нерики беqӧсур qӧрбан
бинә. 24 Әw дәсте хwә дайнә ль сәр сәре нери у ль бәр
Хӧдан wи щийе кӧ дийарийа т'әвайишәwате те сәрже-
кьрьне сәржекә. Әва дийарийа паqьжбуне йә. 25 К'аһин
бьра т'ьлийа хwә хуна дийарийа паqьжбунеда кә у ль
стьруйед горигәһа т'әвайишәwате хә у хуна майи жи
бьр'ежә жера горигәһа т'әвайишәwате. 26 Һ'әму бәзе wи,
мина бәзе дийарийа һәләqәтийе ль сәр горигәһе бьра
бьшәwьтинә. Бь ви аwайи к'аһин бона гӧне wи к'әwан-
дьне бькә у wе ль wи бе бахшандьне.

Qӧрбана бона гӧне кәсәки

27 Һәгәр йәки жь мьләт беһ'әмде хwә гӧнә бькә, жь wан
т'әмийед Хӧдане хwә йәки нәqәдинә, әw гӧнәк'ар дәрте
28 у гава гӧне wи wива бе ә'йанкьрьне, бьра бона гӧне
хwәйи кьри бьзьнәкә беqӧсур qӧрбан бинә. 29 Әw дәсте
хwә дайнә ль сәр сәре дийарийа паqьжбуне у дийарийа
паqьжбуне wи щийе дийарийа т'әвайишәwате бе сәр-
жекьрьне. 30 К'аһин бьра т'ьлийа хwә wе хунеда кә у ль
стьруйед горигәһа т'әвайишәwате хә у хуна майи жи
бьр'ежә жера горигәһе. 31 Һ'әму бәзе бьзьне дәрхә, чаwа
бәзе дийарийа һәләqәтийе те дәрхьстьне у к'аһин wи
бәзи ль бәр Хӧдан ль сәр горигәһе бона бинхwәшийе
бьшәwьтинә. Бь ви аwайи к'аһин бона wи к'әwандьне
бькә у ль wи wе бе бахшандьне.

32 Ле һәгәр бәрхе бона дийарийа паqьжбуне бьдә,
бьра йәкә мейә бе qӧсур бинә. 33 Дәсте хwә дайнә ль
сәр сәре дийарийа паqьжбуне, дь wи щийе дийарийа
т'әвайишәwате те сәржекьрьне, wе дийарийа паqьж-
буне сәржекә. 34 К'аһин т'ьлийа хwә хуна дийарийа
паqьжбунеда кә у ль стьруйед горигәһа т'әвайишәwате
хә у хуна майи жи бьр'ежә жера горигәһе. 35 Һ'әму бәзе
wе дәрхә, чаwа бәзе бәрха дийарийа һәләqәтийе те дәр-
хьстьне у к'аһин wи бәзи т'әви дийарийед шәwатейә

бона Хӧдан ль сәр горигәhе бьшәwьтинә. Бь ви аwайи
к'аhин бона гӧне wийи кьри к'әwандьне бькә у ль wи
wе бе бахшандьне.

Мәщалед бона гӧна пацьжбун

5 hәгәр йәк бе газикьрьне ль бәр диwане, әwи тьштәк
бьhистьбә йан шә'дә бә у ве йәке вәшерә, hьнге әw
wи гӧнәйи дькә стуйе хwә.
2 hәгәр йәк жь нәзанийа хwә тьштәки нәпацьж к'әвә,
аwа готи щәндәке р'ә'wьрәки, щәндәке h'әйwанәки
йан щәндәке шулькики нәh'әлал к'әвә, әw хwә дьh'ә-
р'ьминә у сущдар дькә. 3 hәгәр йәк жь нәзанийа хwә
к'ьретийа мерьв к'әвә, тьштәки к'ьрет кӧ мерьв дька-
рә бьh'әр'ьминә, гава әw бьзаньбә hьнге әwе сущдар
бә. 4 hәгәр йәк жь нәзанийа хwә, пе дәве хwә бона
цәнщийе йан хьрабийе сонд бьхwә, (чаwа мәрьв пе
сондед хwә тьштед п'уч' дьбежьн), гава әw бьзаньбә,
hьнге жь ван йәкида әwе сущдар бә. 5 hәгәр жь ван
йәка тьштәкида сущдар бә у хwә мькӧр' бе, гӧне хwә
бьдә р'уйе хwә, 6 бьра бона гӧне хwәйи кьри Хӧданр'а
жь кери бәрхәкә ме, йан жи карәкә ме бона нәhәцийа
хwә чаwа дийарийа пацьжбуне бинә. Бьра к'аhин бона
гӧне wи к'әwандьне бькә.
7 hәгәр дестда т'ӧнә, нькарә жь бәр нәhәцийа хwәва
пез бинә, бьра дӧ фатьмока йан жи дӧ щущукед кәwа
Хӧданр'а бинә, йәк бона дийарийа пацьжбуне, йәк жи
бона дийарийа т'әвайишәwате. 8 Бьра әw вана бинә ль
бәр к'аhин, пешийе дийарийа пацьжбуне бьдә, сәри жь
стӧкӧре hьлцәтинә, ле же нәцәтинә. 9 У жь хуна дийарийа
пацьжбуне бьр'әшинә диwаре горигәhе, хуна майи жи
бьра бьньцьтә жера горигәhе. Әва дийарийа пацьжбуне
йә. 10 Йа дьн жи анәгори цьрара дийарийа т'әвайишәwате
бьдә у к'аhин бона гӧне wийи кьри к'әwандьне бькә у wе
ль wи бе бахшандьне. 11 Ле hәгәр дестда т'ӧнә, әw нькарә

дӧ фатьмока йан дӧ щущукед кәwа жи бинә, һьнге бьра
йе гӧнә кьрийә бона һ'әдийа хwә п'арәкә ефайе жь дәһа
йәк* аре хас чаwа дийарийа паqьжбуне бинә. Нә р'ун
бькә сәр нә жи бьхуреФ, чьмки әва дийарийа паqьжбуне
йә. 12 Әw ви ари бинә щәм к'аһин, к'аһин бона биранине
бь к'ӧлма хwә т'ьжи аре хас һьлдә, ль сәр горигәһе т'ә-
ви дийарийед шәwатейә бона Хӧдан бьшәwьтинә. Әва
дийарийа паqьжбуне йә. 13 У к'аһин бона гӧне wийи
кьри к'әwандьне бькә, чь дәрәщеда жи чь кьрьбә wе ль
wи бе бахшандьне. У йе майи жи мина дийарийа нани
к'аһинр'а бьминә».

Qануна дийарийаФ жь бәрвадайине

14 Хӧдан Мусар'а хәбәрда у гот: 15 «Һәгәр йәк борще хwә
нәqәдинә у бе һ'әмде хwә һьндава тьштед Хӧданә пи-
розда* гӧнә бькә, бьра жь бәр нәһәqийа хwәва жь кери
бәранәки беqӧсур, wәкә wи qимәте тәйи пе шекьлед*
зивин к'ьфшкьри, анәгори шекьлед пирозгәһе Хӧданр'а
дийарийа жь бәрвадайине бинә. 16 Бьра щьрма wе зийана
кӧ дайә тьштед пироз бьк'ьшинә, ӧса жи п'арәкә жь пенщ
п'ара ль сәрда зедә кә, бьдә к'аһин. У к'аһин бьра пе wи
бәране дийарийа жь бәрвадайине к'әwандьне бькә у wе
ль wи бе бахшандьне. 17 Һәгәр йәк бе һ'әмде хwә гӧнә бь-
кә у жь wан т'әмийед Хӧданә дайи шаш бә, йәки жь wан
нәqәдинә, әw сущдар дьбә у гӧнә дькә стуйе хwә. 18 Бьра
әw wәкә wи qимәте тәйи к'ьфшкьри, жь кери бәранәки
беqӧсур бона дийарийа жь бәрвадайине к'аһинр'а би-
нә, к'аһин бьра бона wе нәһәqийа wийә беһ'әмде хwә

* 5:11 Аwа готи «килограмәк». Ефа дәрданәки 10 литьре бу.
* 5:15 Те фә'мкьрьне кӧ әw тьштед кӧ гәрәке Хӧданр'а бьһатана дайине, аwа готи дийарийа бәредФ дәрәмәта пешьн, дәһәкФ, ньхӧри у йед майинә кӧ нәйенә дайине.
* 5:15 «Шекьл» незики 12 гьрам бу.

кьри к'әwандьне бькә у wе ль wи бе бахшандьне. 19 Әва
дийарийа жь бәрвадайине йә, бона нәһәqийа кö әwи ль
бәр Хöдан кърьбу».

6 Хöдан Мусар'а хәбәрда у гот: 2 «һәгәр йәк борще хwә
ль бәр Хöдан нәqәдинә бь ви аwайи хwә гöнәк'ар
кә, аwа готи анәмәте йәки инк'ар кә, йан тьште ль wи
һатьбә дайине, йан тьштәк шеландьбә, йан qәлпи ль wи
кәси кърьбә, 3 йан тьштәки öндабуйи дитьбә инк'ар кә
у дәрәw сонд бьхwә, жь ван һ'әмуйа йәкида гöнә бькә,
к'ижан кö мәрьв дькьн, 4 бона гöне кьри у сущдарийа хwә
гәрәке әw тьште шеланди, qәлпийа кьри, йан әw анәмәте
кö зәфт бърьбу, йан әw тьште öндабуйи кö дитьбу, 5 йан
һәр тьшти, һьндава чьда дәрәw сонд хwарийә, гьшки
ле вәгәр'инә. Бьра чарика пенща жи сәрда зедә кә бьдә
wи к'ер'а дьк'әвә, ль wе р'ожа кö гöне хwә нас кә. 6 У бьра
әw бона нәһәqийа хwә жь кери бәранәки беqöсур, wәкә
wи qимәте тәйи к'ъфшкьри, дийарийа жь бәрвадайине
Хöданр'а бинә щәм к'аһин. 7 К'аһин бьра бона wи ль бәр
Хöдан к'әwандьне бькә, чь тьштида wи нәһәqи кърьбә
wе ль wи бе бахшандьне».

Дийарийа т'әвайишәwате

8 Хöдан Мусар'а хәбәрда у гот: 9 «Ә'мьри ль һарун у кöр'ед
wи бькә у бежә: ‹Әв ә qануна дийарийа т'әвайишәwате.
Т'әмамийа шәве дийарийа т'әвайишәwате бьра ль сәр
агьре сәр горигәһе бә һ'әта сәре сьбе у агьре горигәһе бьра
т'ьме ль сәр бьшхöлә. 10 К'аһин бьра чöхе хwәйи к'ьтани
бавежә ль сәр хwә у һәвалкьрасе к'ьтани жи ль хwә кә,
паше wе к'озийа шәwьтийә жь дийарийа т'әвайишәwате
майи, бьра жь сәр горигәһе һьлдә бькә к'еләка горигәһе.
11 Пәй ве йәкер'а бьра к'ънще хwә бьгöһезә, дәстәки майин
ль хwә кә, к'озийе жь зоме дәрхә дәр бьбә щики паqьж.
12 Агьре ль сәр горигәһе гәрәке бьшхöлә у венәсе, к'аһин

бьра һәр сьбәһе qьрша бьдә сәр, дийарийа т'әвайишәwате
у доне дийарийед һәләqәтийе ль сәр wе бьшәwьтинә.
[13] Агър т'ьме гәрәке ль сәр горигәһе бьшхӧлә у венәсе.

Дийарийа нани

[14] Әв ә qануна дийарийа нани кӧ гәрәке кӧр'ед Һарун
ль бәр Хӧдан пешбәри горигәһе бьдьн. [15] Бьра әw к'ӧлма
хwә т'ьжи аре хаси дийарийа нанида кә т'әви р'уне wе у
һ'әму бьхура ль сәр дийарийа нани һьлдә, ль сәр горигә-
һе бона биранине бьшәwьтинә. Әва дийарийа шәwатейә
бинхwәш ә бона Хӧдан. [16] Ле һәрч'е майи бьра Һарун у
кӧр'ед wи бьхwьн. Әw гәрәке әwи бе һәвиртьр'шк ль
щийе пироз һ'әwша Коне Щьвинеда бьхwьн. [17] Әw гәрә-
ке пе һәвиртьр'шк нәйе пә'тьне, мьн әва жь дийарийед
хwәйә шәwате п'ар да wан. Әва йа һәрә пироз ә, мина
дийарийа паqьжбуне у дийарийа бәрвадайине. [18] Һәр qь-
сьме мерини жь р'ьк'ьнйата Һарун дькарә же бьхwә. Жь
дийарийед шәwатейә бона Хӧдан әва п'ара wә бә, нава
р'ьк'ьнйатед wәда бьбә qәйдә-qануна һ'әта-һ'әтайе. Һәр
чь кӧ лек'әвә wе пироз бә».*

Дийарийа р'ожа к'ьфшкьрьна к'аһин

[19] Хӧдан Мусар'а хәбәрда у гот: [20] «Әв ә дийарийа Һарун
у кӧр'ед wи, йа кӧ гәрәке әw ль р'ожа к'ьфшбуна хwәда
бьдьнә Хӧдан: Жь дәһә п'ара п'арәкә ефайе аре хас бона
дийарийа нанийә һәр р'ож, ниви сәре сьбе у ниви жи
бәре еваре биньн. [21] Ар нав р'унда стьрайи бә, ль сәр
селе р'ьнд пьжанди бә, паше к'ер ки у чаwа дийарийа
нани йә бинхwәш бона Хӧдан бьди. [22] У жь кӧр'ед Һарун,
к'ижан кӧ дәwса wи к'аһин бе р'ункьрьне, әw гәрәке ве
йәке бькә, әва qәйдә-qануна Хӧданә һ'әта-һ'әтайе йә.

* 6:18 Һьнәк wәлгәр'андьнада жи «Т'әне һәр кәсе пироз дькарә
wан к'әвә».

Əw т'əмам гəрəке бе шəwьтандьне. 23 У һəр дийарийа
нанийә к'аһин дайи, гəрəке т'əмам бе шəwьтандьне, нə
кӧ бе хwарьне».

Дийарийа паqьжбуне

24 Хӧдан Мусар'а хəбəрда у гот: 25 «Т'əви Һарун у кӧр'ед
wи хəбəр дə у бежə: ‹Əв ə qануна дийарийа паqьжбуне:
ль бəр Хӧдан к'идəре кӧ дийарийа т'əвайишəwате те
сəржекьрьне, wе дəре жи гəрəке дийарийа паqьжбуне
бе сəржекьрьне. Əва йа һəрə пироз ə. 26 Əw к'аһине кӧ
дийарийа паqьжбуне дьдə əw бьра wе бьхwə. Əw гəрə-
ке Щийе Пирозда бе хwарьне, һ'əwша Коне Щьвинеда.
27 Һəр чь кӧ ль гоште wе к'əвə wе пироз бə*. Ле һəгəр
хуна wе бьпəкə ль сəр к'ьнщəке, əwе лəк'е дь щийе пи-
розда бьшойи. 28 У əw дизе кӧ əw гошт теда к'əлийайә
гəрəке бе шкенандьне, ле һəгəр дəрдана сьфьрда һатийә
к'əландьне, əw гəрəке бе чьр'кьрьне у пе аве бе шуштьне.
29 Һ'əму зар'ед к'аһинайә кӧр'ин дькарьн же бьхwьн. Əва
йа һəрə пироз ə. 30 Ле һəр дийарийа паqьжбуне, хуна wе
биньнə Коне Щьвине Щийе Пирозда бона к'əwандьн бе
кьрьне, əw т'ӧ щар нəйе хwарьне, ле ль сəр егьр əw бе
шəwьтандьне›».

Дийарийа жь бəрвадайине

7 Əв ə qануна дийарийа бəрвадайинейә һəрə пироз.
2 К'и дəре кӧ дийарийа т'əвайишəwате те сəрже-
кьрьне, гəрəке дийарийа бəрвадайине жи wе дəре бе
сəржекьрьне у хуна wе ль сəр һəр алийе горигəһе бе
р'əшандьне. 3 У к'аһин һ'əму бəзе wе, аwа готи даwе, бəзе
навдьл дийари кə, 4 һəр дӧ гӧр'ч'ька бəзе сəр у к'еләкава,
бəтане щəгəре гӧр'ч'ькава т'əвайи дəрхə. 5 К'аһин вана

* 6:27 Һьнəк wəлгəр'андьнада жи «Т'əне һəр кəсе пироз дькарə
гоште wе к'əвə».

ль сәр горигәһе бьшәwьтинә, чаwа дийарийа шәwатейә
Хөданр'а. Әва дийарийа жь бәрвадайине йә. 6 Һәр зар'ә-
кә к'аһинайи кӧр'ин дькарә жь ве бьхwә. Гәрәке щийе
пирозда бьхwә, әва йа һәрә пироз ә.
7 Qануна дийарийа паqьжбуне у йа дийарийа бәрвадайине
йәк ә, к'аһине кӧ к'әwандьне дькә бьра wир'а бьминә.
8 Ӧса жи к'аһинәк кӧ дийарийа йәкийә т'әвайишәwате
бьдә, ч'әрме wе дийарийа т'әвайишәwатейә кӧ да, бь-
ра wир'а бьминә. 9 Һәр дийарийа нанийә кӧ тәндуреда
пә'ти, йан т'аwеда йан ль сәр селе пьжанди кӧ бе дайине,
әw к'аһине дайир'а бьминә. 10 Ле һәр дийарийа нанийә
р'унда стьрайи йан бе р'ун, һ'әму кӧр'ед Һарунр'а wәкә
һәв бе п'арәвәкьрьне.

Дийарийа һәләqәтийе

11 Әв ә qануна дийарийа һәләqәтийе, кӧ йәк Хөданр'а
бьдә: 12 Һәгәр бона р'азидарийе wе бьдә, һьнге бьра т'әви
дийарийа р'азидарийе к'атед р'унда стьрайи бе һәвир-
тьр'шк у лошед бе һәвиртьр'шкә р'ункьри, к'атед жь аре
хаси р'унда стьрайи бьдә. 13 Пештьри к'ата, бьра әw нане
хwәйи һьлати жи дийари бинә, т'әви wе дийарийа хwәйә
һәләqәтийе кӧ бона р'азидарийе дьдә. 14 Жь wан һ'әму
дийарийа, йәке гәрәке чаwа дийарийа бәрбьр'икьрьне
бьдә Хөдан. Әва п'ара wи к'аһини йә, йе кӧ хуна дийарийа
һәләqәтийе дьр'әшинә. 15 У гоште дийарийа һәләqәтийа
р'азидарийе, һәма wе р'ожа дайида бе хwарьне, жь wе
гәрәке һ'әта сьбәһе нәминә. 16 Ле һәгәр дийарийа wи
бона соз ә, йан дийарийа р'әзәдьлийе йә, һьнге qӧр-
бан wе р'ожа дайида бе хwарьне, чь ма жи р'ожа дьн бе
хwарьне. 17 Ле әw гоште qӧрбанейи кӧ ма р'ожа сьсийа,
сәр агьр бе шәwьтандьне. 18 Һәгәр йәк гоште дийарийа
һәләqәтийе р'ожа сьсийа бьхwә, әw найе qәбулкьрьне.
Әw ль бәр щәфе дайи нак'әвә, wе бьбә һ'әрами, йе же
бьхwә әw гӧнә дькә стуйе хwә. 19 Әw гоште кӧ тьштә-

ки нәпаqьж к'әвә, гәрәке нәйе хwарьне, әw ль сәр агьр
гәрәки бе шәwьтандьне. hәр кәсе паqьж дькарә гоште
дийарийе бьхwә, [20] ле әw кәсе чахе нә паqьж ә, жь гош-
те дийарийа hәләqәтийа Хӧдан бьхwә, әw кәса гәрәке
жь нава щьмә'та хwә бе ӧндакьрьне. [21] У әw мәрьве кӧ
тьштәки нәпаqьж к'әвә, аwа готи нәпаqьжийа мерьв, йан
h'әйwане нәпаqьж йан hәр тьште h'әрам к'әвә у жь гоште
дийарийа hәләqәтийа Хӧдан бьхwә, әw мәрьва гәрәке
жь нава щьмә'та хwә бе ӧндакьрьне».

Кьрьнед нәщайиз

[22] Хӧдан Мусар'а хәбәрда у гот: [23] «Т'әви зар'ед Исра-
ел хәбәр дә у бежә: ‹Т'ӧ щар бәзе га йан пез йан бьзьна
нәхwьн. [24] Бәзе h'әйwане h'ьшкбуйи у бәзе дә'вәхwари,
hәр тьштед дьнда дькари бьди хәбате, ле т'ӧ щар же
нәхwьн. [25] hәр кәсе кӧ бәзе дийарийа шәwате Хӧданр'а
дайи бьхwә, әw мәрьва гәрәке жь нава щьмә'та хwә бе
ӧндакьрьне. [26] У т'ӧ хуне hәр щи-wаред хwәда нәхwьн,
нә хуна тәйрәда нә жи h'әйwана. [27] Ле к'е чь хуне бьхwә,
әw гәрәке жь нава щьмә'та хwә бе ӧндакьрьне›».

П'ара к'аhина жь дийарийа hәләqәтийе

[28] Хӧдан Мусар'а хәбәрда у гот: [29] «Т'әви зар'ед Исраел
хәбәр дә у бежә: ‹Әwе кӧ дийарийа хwәйә hәләqәтийе
дьдә Хӧдан, гәрәке жь wе дийарийа hәләqәтийе п'а-
ра Хӧдан дәрхә. [30] Гәрәке әw пе дәсте хwә дийарийед
Хӧданә шәwате бинә, бәз сәрсингва бинә, кӧ сәрсинг ль
бәр Хӧдан бе h'әжандьне чаwа дийарийа[Ф] h'әжандьне.
[31] К'аhин бәз ль сәр горигәhе бьшәwьтинә, ле сәрсинг
hарун у кӧр'ед wир'а бьминә. [32] Жь дийарийед хwәйә
hәләqәтийе, гәрәке пиле р'асте бьдьнә к'аhин, бона
дийарийа бәрбьр'икьрьне. [33] Жь кӧр'ед hарун к'ижан кӧ
хуна дийарийа hәләqәтийе у бәзе wе бьдә, пиле р'асте
п'ара wи бә. [34] Чьмки мьн жь дийарийед hәләqәтийа

зар'ед Исраел сәрсинге дийарийа h'әжандьне у пиле
дийарийа бәрбьр'икьрьне hьлдан у данә haруне к'аhин
у кӧр'ед wи, чаwа qәйдә-qануна h'әта-h'әтайе жь зар'ед
Исраел». 35 Әва п'ара haрун у кӧр'ед wи йә, жь дийарийед
Хӧданә шәwате, wе р'ожа к'ьфшбуна wанә к'аhинтийеда
бона Хӧдан. 36 Әв п'ара кӧ р'ожа к'ьфшбуна wанда Хӧдан
ә'мьр ль зар'ед Исраел кьр бьдьнә wан, әва бона ньсьлед
wан qәйдә-qануна h'әта-h'әтайе йә.
37 Әв ә qануна дийарийа т'әвайишәwате, дийарийа
нани, дийарийа паqьжбуне, дийарийа жь бәрвадайине,
дийарийа qәwин-qәдимийе у дийарийа hәләqәтийе, 38 йа
кӧ Хӧдан ль сәре ч'ийайе Синайе ә'мьр ль Муса кьр, wе
р'оже гава бәр'ийа Синайеда т'әми ль зар'ед Исраел кьр,
кӧ дийарийед хwә бьдьнә Хӧдан.

Qәwин-qәдимкьрьна к'аhина

8 Хӧдан Мусар'а хәбәрда у гот: 2 «haрун у кӧр'ед wи,
к'ьнщед wан, р'уне р'ункьрьне, щанәге дийарийа
паqьжбуне, дӧ бәрана у сәлә нане бе hәвиртьр'шк hьлдә
3 у т'әмамийа щьвине т'опи ль бәр дәре Коне Щьвине кә».
4 Муса ӧса кьр, чаwа кӧ Хӧдан ә'мьр ль wи кьр у щьвин
ль бәр дәре Коне Щьвине щьвийа.
5 Муса готә щьвине: «Ва йә әw тьште кӧ Хӧдан ә'мьр
кьр кӧ бькьн». 6 Муса haрун у кӧр'ава анинә незик у әw
пе аве шуштьн. 7 Кьрас ль haрун кьр, бәнпьшт да пьште,
чӧх ль wи кьр, ефод[Ф] жорда авитә сар, qәйт'ана ефод
да сәр пьште у пе qәйт'ана ефод әw шьданд. 8 Паше
р'әхтсинг[Ф] авитә сәр wи у Урим у Тумим* жи кьрьнә
бәр р'әхтсинг. 9 П'ап'ах да сәре wи, бәрә'никә зер'ин аwа
готи к'офийа пироз авитә нә'тька п'ап'ах, чаwа кӧ Хӧдан
ә'мьр ль Муса кьрьбу. 10 У Муса р'уне р'ункьрьне hьлда,

* 8:8 Урим у Тумим те фә'м кьрьне чаwа «Р'онайи у К'амьли».
Пе вана сәрәкк'аhин[Ф] ль qьрара Хwәде дьh'әсийа.

Конеф Шә'дәтийе у hәр тьштед теда р'ун кьрьн у әw пироз
кьрьн, 11 h'әфт щара жь wи р'уни р'әшандә сәр горигәhе,
горигәh у h'әму hащәтед wе, т'әшт бьнгәhа wева р'ун
кьрьн бона пирозбуна wан. 12 Паше Муса әw р'уне р'ун-
кьрьне hьлда р'етә ль сәр сәре Һарун у әw р'ун кьр, бона
пирозбуна wи. 13 Муса кӧр'ед Һарун анин, кьрас ль wан
кьрьн, бәнпьшт данә пьшта wан у к'олоз данә ль сәре
wан, чаwа кӧ Хӧдан ә'мьр ль Муса кьрьбу.

14 У щанәге дийарийа паqьжбуне ани, Һарун у кӧр'ед
wи дәстед хwә данинә ль сәр сәре щанәге дийарийа па-
qьжбуне. 15 Муса әw сәржекьр, т'ьлийа хwә хунеда кьр
у ль стьруйед hәр алийед горигәhе хьст, горигәh паqьж
кьр у хуна майи р'етә жера горигәhе, әw пироз кьр бона
к'әwандьне ль сәр wе бькә. 16 У h'әму бәзе навдьл, бәтане
щәгәре, hәр дӧ гӧр'ч'ька бәзе wанва Муса hьлда у ль сәр
горигәhе шәwьтанд. 17 Ле тьште жь щанәга майи: Ч'әрме
wи, гошт ә'дәбева жь зоме дәр ль сәр егьр шәwьтанд,
чаwа кӧ Хӧдан т'әми дабу Муса.

18 Пәй ве йәкер'а Муса бәране дийарийа т'әвайишәwате
ани, Һарун у кӧр'ед wи дәстед хwә данинә ль сәр сәре
бәрен. 19 Муса әw сәржекьр у хуна wи р'әшандә ль сәр
hәр алийед горигәhе. 20 Бәран чити-чити кьр, Муса сәри,
т'әви wан кәрийа бәзва шәwьтандьн, 21 чахе навдьл у ньг
пе аве шуштьн, Муса т'әмамийа бәрен ль сәр горигәhе
шәwьтанд. Әв бу дийарийа т'әвайишәwатейә бинхwәш,
дийарийа шәwате бона Хӧдан, чаwа кӧ Хӧдан ә'мьр ль
Муса кьрьбу.

Бәране qәwин-qәдимкьрьне

22 Муса бәране дьн ани, бәране qәwин-qәдимкьрьне,
Һарун у кӧр'ед wи дәстед хwә данинә ль сәр сәре бәрен.
23 Муса әw сәржекьр, жь хуна wи hьлда гӧпька гӧhе Һа-
рунә р'асте у т'ьлийа мәзьнә дәсте wийи р'асте хьст, ӧса
жи печ'ийа мәзьнә ньге wийи р'асте. 24 Муса кӧр'ед Һарун

жи анин, әw хун гöпька гöhe wани р'асте у печ'ийа мәзь-
нә дәсте wани р'асте, öса жи печ'ийа мәзьнә ньге wани
р'асте хьст у хуна майин жи р'әшандә ль сәр һәр алийед
горигәhe. [25] У Муса бәзе бәрен, даw, һ'әму бәзе навдьл,
бәтане щәгәре, һәр дö гöр'ч'ък бәзва, пиле р'асте һьлдан
[26] у жь сәла нане бе һәвиртьр'шкә ль бәр Хöдан жи к'атәки
бе һәвиртьр'шк у к'атәки р'унда стьрайи у лошәк һьлдан,
данинә ль сәр бәз у пиле р'асте. [27] У әв һ'әму данинә ль
сәр к'әфа дәстед Һарун у кöр'ед wи, әw чаwа дийарийа
һ'әжандьне ль бәр Хöдан һ'әжандьн. [28] У Муса әв жь дәс-
тед wан гьрт, т'әви дийарийа т'әвайишәwатейә ль сәр
горигәhe шәwьтанд. Әва дийарийа qәwин-qәдимкьрьне
йә бинхwәш ә, дийарийа шәwате бона Хöдан. [29] Муса
сәрсинг һьлда у ль бәр Хöдан чаwа дийарийа һ'әжандьне
һ'әжанд. Әва п'ара Муса к'әт, жь wи бәрене дийарийа qә-
wин-qәдимкьрьне, чаwа кö Хöдан ә'мьр ль Муса кьрьбу.
[30] Паше Муса жь р'уне р'ункьрьне у жь хуна сәр горигә-
he һьлда р'әшандә ль сәр Һарун у к'ьнщед wи у ль сәр
кöр'ед wи у к'ьнщед wан. Бь ви аwайи Һарун к'ьнщава
у кöр' к'ьнщед wанва пироз кьрьн.

[31] Муса готә Һарун у кöр'ед wи: «Гошт ль бәр дәре Коне
Щьвине бьк'әлиньн у ль wьр пе нане жь сәла дийарийа
qәwин-qәдимкьрьне бьхwьн, чаwа ль мьн hатә ә'мькьрьн
у готьн кö т'әне гәрәке Һарун у кöр'ава бьхwьн. [32] У әw
гошт у нане бәрмайи ль сәр егьр бьшәwьтиньн. [33] Һ'әфт
р'ожа жь дәре Коне Щьвине дәрнәк'әвьн, һ'әта кö р'ожед
qәwин-qәдимкьрьна wә т'әмам нәбьн, чьмки qәwин-
qәдимкьрьна wәйе һ'әфт р'ожа бьк'ьшинә. [34] Хöдан ә'мьр
кьр аhа бькьн, чаwа кö иро бона к'әwандьна wә hатә
дәрбазкьрьне. [35] Аwа һ'әфт р'ожа, шәв у р'öж гәрәке hун
ль бәр дәре Коне Щьвине р'унен у нобәдарийа Хöдан
бькьн кö hун нәмьрьн, чьмки аhа ль мьн hатийә ә'мьр-
кьрьне». [36] Һарун у кöр'ава һәр тьшт öса кьрьн, чаwа кö
Хöдан бь дәсте Муса ә'мьр кьрьбу.

Дийарийед ә'wльнә Һарун у кӧр'ава

9 Р'ожа һ'әйшта Муса гази Һарун кӧр'ава у р'успийед
Исраел[Ф] кьр, 2 готә Һарун: «Хwәр'а жь гар'ане бона
дийарийа пaqьжбуне тә'нәки беqӧсур һьлдә у бәранәки
беqӧсур жи бона дийарийа т'әвайишәwате у ван бинә ль
бәр Хӧдан. 3 Т'әви зар'ед Исраел хәбәр дә у бежә: ‹Нерики
жь бьзьна бона дийарийа пaqьжбуне һьлдьн, тә'нә у бәрхе
йәксалийә беqӧсур жи бона дийарийа т'әвайишәwате,
4 ӧса жи щанәга у бәранәк жи чаwа дийарийа һәләqәтийе
ль бәр Хӧдан бе дайине у дийарийа нанийә р'унда сть-
райи, чьмки иро Хӧдане wәва хӧйа бә›». 5 Әw тьште кӧ
Муса ә'мьр ль wан кьр, һьлдан анинә ль бәр дәре Коне
Щьвине у т'әмамийа щьвине һат ль бәр Хӧдан сәкьни.
6 Муса гот: «Ва чь кӧ Хӧдан ә'мьр кьр кӧ бькьн wәки р'у-
мәта Хӧдан wәва хӧйа бә». 7 Муса готә Һарун: «Незики
горигәһе бә у дийарийа хwәйә пaqьжбуне у дийарийа
хwәйә т'әвайишәwате бьдә, бона хwә у щьмә'те к'әwандьне
бькә, дийарийед жь щьмә'те бьдә у бона wан к'әwандьне
бькә, чаwа кӧ Хӧдан ә'мьр кьр».
8 Һьнге Һарун незики горигәһе бу у тә'не бона
дийарийа пaqьжбуна хwә сәржекьр. 9 Кӧр'ед Һарун хун
незики wи кьрьн, әwи т'ьлийа хwә хунеда кьр у ль
стьруйед горигәһе хьстьн, хуна майи жи р'етә жера
горигәһе. 10 Ле бәз, гӧр'ч'ьк у бәтане щәгәра дийарийа
пaqьжбуне ль сәр горигәһе шәwьтанд, чаwа кӧ Хӧдан
ә'мьр ль Муса кьрьбу, 11 гошт у ч'әрм жи жь зоме дәр ль
сәр егьр Һарун шәwьтанд. 12 Дийарийа т'әвайишәwате
сәржекьр, кӧр'ед Һарун хун анин данә wи, Һарун әw
р'әшандә ль сәр һәр алийед горигәһе. 13 Дийарийа
т'әвайишәwат кәр-кәри кьри сәрива анин данә wи
у әwи ль сәр горигәһе шәwьтанд. 14 У әwи навдьл
ньгава шуштьн у т'әви дийарийа т'әвайишәwате ль
сәр горигәһе шәwьтандьн.

15 Паше qӧрбана щьмә'те да, жь щьмә'те нерик бона
дийарийа паqьжбуне һьлда сәржекьр мина йа пешьн
дийарийа паqьжбуне да. 16 Дийарийа т'әвайишәwате ани,
әw анәгори qьраре да. 17 Дийарийа нани ани, к'ӧлма хwә
т'ьжи кьр у ль сәр горигәһе шәwьтанд, хенщи дийарийа
т'әвайишәwатейә сәре сьбәһе. 18 У бона щьмә'те щанәга у
бәране дийарийа һәләqәтийе сәржекьр, кӧр'ед Һарун хун
анин данә wи, әwи р'әшандә ль сәр һәр алийед горигәһе.
19 Ӧса жи бәзе щанәге у бәрен, даw, бәзе навдьл, һәр дӧ
гӧр'ч'ьк бәзва у бәтане щәгәре анин, 20 әw бәз данинә ль
сәр сәрсинг у Һарун бәз ль сәр горигәһе шәwьтанд. 21 Па-
ше Һарун сәрсинг у пиле р'асте һьлда чаwа дийарийа
һ'әжандьне ль бәр Хӧдан һ'әжанд, чаwа кӧ Муса ә'мьр кьрьбу.
22 Һарун дәстед хwә бьльнд кьрьн бәрбьр'и щьмә'те бу,
дӧа ль wан кьр. Пәй дийарийа паqьжбуне, дийарийа
т'әвайишәwате у дийарийа һәләqәтийер'а пәйа бу. 23 Муса
у Һарун к'әтьнә Коне Щьвине у жь wьр дәрк'әтьн дӧа ль
щьмә'те кьрьн. Р'умәта Хӧдан т'әмамийа щьмә'тева хӧйа бу.
24 Һьнге жь Хӧдан агьр дәрк'әт, дийарийа т'әвайишәwате
у бәзе ль сәр горигәһе шәwьтанд, щьмә'те кӧ әв йәк дит
шабуна кьрә qар'ин у дәвәр'уйа к'әтьн.

Гӧне Надаб у Абиһу

10 Кӧр'ед Һарун, Надаб у Абиһу һәр йәки агьрданга
хwә һьлда, агьр кьрьне, бьхур кьрьнә сәр у ль
бәр Хӧдан шаш агьр дан, кӧ әв нә ль гора qьрара Хӧдан
бу. 2 У жь Хӧдан агьр дәрк'әт, wан хьст у әw ль бәр Хӧдан
мьрьн. 3 Wи чахи Муса готә Һарун: «Ай бона чь Хӧдан
хәбәрда у гот:

‹Әзе нава йед незики мьн дьбьн пироз бьм
у ль бәр т'әмамийа щьмә'те бемә пәсьндайине›».

Һарун хwә кәр' кьр.
4 Һьнге Муса гази Мишаел у Әлсафане кӧр'ед Узиеле
апе Һарун кьрьн у готә wан: «Һәр'ьн бьрайед хwә жь бәр

пирозгәһе һьлдьн бьбьн жь зоме дәрхьн». 5 Әԝ чун, чаԝа
кӧ Муса готьбу әԝана кьрасед ԝанва жь зоме дәрхьстьн.
6 Муса готә Һарун у кӧр'ед ԝи Елазар у Ит'амар: «П'ор'е
сәре хԝә сәр хԝәда нәйньн у к'ьнще хԝә нәԛәлешьн, ԝә-
ки нәмьрьн у хәзәба Хӧдан нәйе сәре т'әмамийа щьвине.
Ле бьра бьрайед ԝә, ӧса жи т'әмамийа мала Исраел ль
сәр ԝан бьгьрин, к'ижан кӧ Хӧдан шәԝьтандьн. 7 Һун жь
дәре Коне Щьвине дәрнәк'әвьн кӧ нәмьрьн, чьмки р'у-
не Хӧдани р'ункьрьне ль сәр ԝә йә». Ԝана жи анәгори
готьна Муса кьр.

Ԛануна бона к'аһина һьндава шәраб-араԛеда

8 Хӧдан Һарунр'а хәбәрда у гот: 9 «Гава тӧ йан кӧр'ед
тә бьк'әвьнә Коне Щьвине, шәраб-араԛе вәнәхԝьн кӧ
нәмьрьн. Нава ньсьлед ԝәда әв йәк ԛәйдә-ԛануна һ'әта-
һ'әтайе бә, 10 ԝәки фьрԛийа пироз у нәпироз йан паԛьж
у нәпаԛьж жь һәв дәрхьн 11 у ԝан һ'әму ԛәйдә-ԛануна ль
зар'ед Исраел һин кьн, к'ижанед кӧ Хӧдан бь дәсте Муса
ә'мьр ль ԝан кьрийә».

Ԛануна бона хԝарьна к'аһина

12 Муса готә Һарун у кӧр'ед ԝийә майи, Елазар у Ит'а-
мар: «Жь дийарийед шәԝатейә Хӧданр'а дайи, дийарийа
нани һьлдьн у һьнда горигәһе[Φ] бе һәвиртьр'шк бьхԝьн.
Чьмки әва йа һәрә пироз ә. 13 Әԝи ль щийе пироз бь-
хԝьн, әва п'ара тә у п'ара кӧр'ед тә йә, жь дийарийед
шәԝатейә Хӧданр'а дайи, чьмки мьнр'а аһа һатийә
ә'мьр кьрьне. 14 Сәрсинге дийарийа һ'әжандьне у пиле
дийарийа бәрбьр'икьрьне тӧ щики ль паԛьж т'әви кӧр' у
ԛизед хԝә бьхԝә. Чьмки әвана жь ԛӧрбанед дийарийед
һәләԛәтийе нә, алийе зар'ед Исраелда дайи, әԝ п'ара
тә у кӧр'ед тә нә. 15 Пиле дийарийа бәрбьр'икьрьне у
сәрсинге дийарийа һ'әжандьне т'әви бәзе дийарийа
шәԝате бьра биньн ль бәр Хӧдан бьһ'әжиньн, чаԝа

дийарийа һ'әжандьне. У бьра әва бь qәйдә-qануна һ'әта-
һ'әтайе п'ара тә у кӧр'ед тә бә, чаwа кӧ Хӧдан ә'мьр кьр».
16 У Муса нерийе дийарийа паqьжбуне гәр'ийа, ле әw
иди шәwьтанди бу, әwи һьнге һерса хwә ль кӧр'ед Һару-
нә майи Елазар у Ит'амар р'акьр у готә wан: 17 «Wә чьма
дийарийа паqьжбуне ль щийе пирозда нәхwарийә? Нә
әва йа һәрә пироз ә? Wәр'а һатийә дайине кӧ гӧнә жь
сәр щьвине бьдьнә һьлдане у ль бәр Хӧдан к'әwандьне
бона wан бькьн. 18 Аwа хуна wе нәк'әтийә пирозгәһе, кӧ
wә гәрәке әw qӧрбан ль щийе пирозда бьхwара, чаwа
мьн ә'мьр ль wә кьрьбу». 19 Һьнге Һарун ль Муса вәгә-
р'анд у готе: «Аwа иро wана дийарийа паqьжбуна хwә у
дийарийа т'әвайишәwата хwә ль бәр Хӧдан дан, әв йәк
кӧ һатә сәре мьн, һәгәр иро мьн дийарийа паqьжбуне
бьхwара, гәло wе ль Хӧдан хwәш бьһата?» 20 Муса әв йәк
бьһист у ль wи хwәш һат.

Һ'әйwанед һ'әлал у нә һ'әлал

11 Хӧдан Муса у Һарунр'а хәбәрда у готә wан: 2 «Т'әви
зар'ед Исраел хәбәрдьн у бежьнә wан: ‹Ванә әw
һ'әму һ'әйwанед ль сәр ә'рде жь к'ижана һун дькарьн
бьхwьн, 3 һәр һ'әйwане дӧсьми у сьмвәкьри кӧ дьк'айен
бьхwьн. 4 Ле жь йед дьк'айен йан йед сьмвәкьри, гәрәке
вана нәхwьн, дәвә, р'аст ә дьк'айе, ле нә сьмвәкьри йә,
әw бона wә нә һ'әлал бә. 5 Qотьк р'аст ә дьк'айе ле нә
сьмвәкьри йә, әw бона wә нә һ'әлал бә. 6 К'еврушк р'аст
ә дьк'айе ле нә сьмвәкьри йә, әw бона wә нә һ'әлал бә.
7 Бәраз р'аст ә сьмqәльши у сьмвәкьри йә, ле кӧ нак'айе
әw бона wә нә һ'әлал бә. 8 Гоште wан нәхwьн, щәндәкед
wан нәк'әвьн, әw бона wә нә һ'әлал бьн.
9 Жь һ'әму һ'әйwанед нава авада, аwа готи һ'әму һ'әй-
wанед нава бә'ра у ч'әмада кӧ хwәйимьл у хwәйипач' ьн
бьхwьн. 10 Ле әw һ'әмуйед кӧ бә'ра у ч'әмада йә бе мьл у
бе пач'ә жь һәр һ'әйwанед авада дьшулькә әw бона wә

һ'ərам бьн. [11] Əwана бона wə һ'ərам бьн, гоште wан нə-
хwьн у жь щəндəкед wан зьвер бьн. [12] һ'əму һ'əйwанед
кö аведа нə бе мьл у бе пач' бона wə һ'ərам бьн.

[13] Жь нава тəйрəда жи жь ван зьвер бьн у нəхwьн, əw
һ'ərам ьн: Тəйр, тəйре бази, тəйре бə'ре, [14] qуш у баwике
һəр щур'ед wанва, [15] һəр qар'qар' щур'ед wанва, [16] дəвəqуш,
буме шəве, мə'сигьр у qəрqə һəр щур'ед wанва, [17] кöнде
кори бьч'ук, qазе мə'сийа, кöнде кори мəзьн, [18] кöнде кори
сьпи, пеликан, qьрqе Мьсьре, [19] лəглəге, qöльнг щур'ед
wанва, пупу, бач'əрмок.

[20] һəр меш-моред хwəйип'əр'ə кö ль сəр чар ньга дьчьн,
бона wə һ'ərам бьн. [21] Ле ван һ'əму меш-моред хwəйи
п'əр'ə кö ль сəр чар ньга дьчьн бьхwьн, к'ижан кö феза
чокада һет һəнə бона банздана ль сəр ə'рде. [22] Жь ван
һун дькарьн бьхwьн: Кöли һəр щур'ед wанва, һəспе гиһе
һəр щур'ед wанва, ч'ьр'ик һəр щур'ед wанва, сийаре буке
һəр щур'ед wанва. [23] Ле меш-моред хwəйип'əр'ə майинə
чарньги, бона wə һ'ərам бьн.

[24] Пе wан һуне бьһ'əр'ьмьн, һəр кəсе кö ль щəндəкед
wан к'əвə, һ'əта еваре нə паqьж бə. [25] һəр кəсе кö жь wан
щəндəкəки һьлдə бьра к'ьнще хwə бьшо у һ'əта еваре нə
паqьж бə. [26] һəр һ'əйwанед сьмвəкьри ле нə сьмqəльшинə
у нак'айен əw бона wə һ'ərам бьн, һəр кəсе кö ль wан
к'əвə нə паqьж бə. [27] һəр һ'əйwанед чарньгийə кö ль сəр
ләпе хwə дьгəр'ьн əw бона wə һ'ərам бьн, һəр кəсе кö ль
щəндəкед wан к'əвə, һ'əта еваре нəпаqьж бə. [28] һəр кəсе
кö щəндəкед wан һьлдə, бьра к'ьнще хwə бьшо у һ'əта
еваре нə паqьж бə. Əw бона wə һ'ərам ьн.

[29] Əв ьн əw һ'əйwанед кö ль сəр ə'рде дьшулькьн, к'ижа-
нед кö бона wə һ'ərам бьн: Мьшке кор, мьшк, мə'рəгиск
һəр щур'ед wанва, [30] мə'рəгиске ләпьки, тимсаһ, макəмə'р,
qумqумок, мə'рəгиске р'əнг-р'əнги. [31] Əв ьн бона wə һ'ə-
рам, жь wан һ'əму шулькийа, һəр кəсе кö щəндəкед wанə
кöшти к'əвə, һ'əта еваре нə паqьж бə. [32] Кöштики жь wан

ль сәр чь тьштида кӧ бьк'əвə, һəгəр тьштəки дарин бə,
йан к'ьнщ бə, йан ч'əрм, йан т'ер', йан тьштəки кӧ бона
шьхӧл бьк'ар тиньн дьһ'əр'ьминə, wан бькьнə аве, һ'əта
еваре нə паqьж бə, пəй ве йəкер'а паqьж бə. [33] Һəгəр жь
ван р'ə'wьра йəк бьк'əвə нава дəрданəкə ахин, чь тьшт кӧ
wеда бə əw һ'əрам дьбə у əwе дəрдане бьшкеньн. [34] Һəр
тьште хwарьнейə кӧ ава жь ве дəрдане бьпəкə wе, əwе
бьһ'əр'ьмə у ӧса жи һəр тьштед вəхwарьнейə кӧ пе ве
дəрдане вəхwьн дьһ'əр'ьмə. [35] Һəр тьштед кӧ бəрəт'е ван
р'ə'wьра лек'əвьн wе бьһ'əр'ьмьн, һəгəр тəндур бə йан
бəхир бə гəрəке бе һьлшандьне, əвана һ'əр'ьминə у бона
wə əвана нə паqьж бьн. [36] Т'əне кани у һ'əwзе аве паqьж
дьминьн, ле йе кӧ щəндəке wан к'əвə əw дьһ'əр'ьмə. [37] Һəгəр
бəрəт'е wан бьк'əвə ль сəр т'охьмəки чандьне, əw паqьж
ə. [38] Ле гава ав к'əтьбə ль сəр т'охьм у бəрат'əки жь wан
р'ə'wьра сəрда бьк'əвə, əw бона wə һ'əрам бə.

[39] Ле һəгəр һ'əйwанəки кӧ те хwарьне һ'ьшк бə, əwе кӧ
ль щəндəке wи к'əвə, һ'əта еваре нə паqьж бə. [40] Əwе кӧ
жь wи щəндəки бьхwə, гəрəке к'ьнщед хwə бьшо у һ'əта
еваре нə паqьж бə, ӧса жи əwе кӧ щəндəк һьлдə гəрəке
к'ьнщед хwə бьшо, һ'əта еваре нə паqьж бə.

[41] Жь һəр шулькийе кӧ ль сəр ə'рде дьшулькьн зьвер бьн,
wан гəрəке нəхwьн. [42] Һ'əму шулькийед ль сəр ə'рдейə кӧ
дьшулькьн, йед ль сəр зьк дьчьн, йан йед сəр чар ньга,
йан йед пьр'ньг нəхwьн, чьмки əwə һ'əрам ьн. [43] Һун жь
шулькийед ль сəр ə'рде зьвер бьн, пе wан хwə нəһ'əр'ь-
миньн кӧ р'уйе wанда һун нəһ'əр'ьмьн. [44] Чьмки əз Хӧдан
Хwəдейе wə мə, аwа нəфса хwə пироз кьн у пироз бьн,
чьмки əзи пироз ьм, нəфса хwə пе т'ӧ шулькийе ль сəр
ə'рде дьльпьтə нəһ'əр'ьминьн. [45] Чьмки əз Хӧдан ьм, кӧ мьн
һун жь ə'рде Мьсьре һəвраз анин, кӧ əз бьбьмə Хwəдейе
wə. Аwа пироз бьн, чьмки əзи пироз ьм.

[46] Əв ə qануна һьндава һ'əйwен, тəйрəда, һ'əму һ'əйwанед
аведа дьһ'əжьн у һ'əму һ'əйwанед кӧ ль сəр ə'рде дьшулькьн,

47 wәки фьрqийе бькьнә нава һ'әлал у нәһ'әлал у нава һ'әйwане кӧ те хwарьне у һ'әйwане кӧ найе хwарьне».

Qануна паqьжайа к'ӧлфәте пәй зар'анинер'а

12 Хӧдан Мусар'а хәбәрда у готе: 2 «Т'әви зар'ед Исра-
ел хәбәр дә у бежә wан: ‹Һәгәр к'ӧлфәт пе бьминә
кӧр'әки бинә, һьнге әw һ'әфт р'ожа нәпаqьж бә, wәкә wан
р'ожед кӧ әw ә'дәте нәхwәшийа к'ӧлфәтеда йә, әw нәпаqьж
бә. 3 У р'ожа һ'әйшта кӧр'ьк бе сьнәткьрьне. 4 К'ӧлфәт жи
гәрәке си у се р'ожа хwә хwәйи кә, һ'әта жь хуна хwә паqьж
бә, т'ӧ щар тьштәки пироз нәк'әвә, нә жи бьк'әвә пирозгәһе,
һ'әта р'ожед паqьжбуна wе хьтьм бьн. 5 Ле һәгәр qизәке би-
нә, дӧ һ'әфтийа нәпаqьж бә wәкә ә'дәте нәхwәшийа хwә,
шест шәш р'ожа хwә хwәйи кә һ'әта жь хуна хwә паqьж
бә. 6 У гава әw р'ожед паqьжбуна бона кӧр' йан qиз анине
хьтьм бьн, һьнге бьра әw бәрхәкә йәксали бона дийарийа
т'әвайишәwате бинә у щущукәкә кәwе йан фатьмокәке жи
бона дийарийа паqьжбуне бинә ль бәр дәре Коне Щьвине
щәм к'аһин. 7 У к'аһин ван бинә ль бәр Хӧдан, к'әwандьне
бона wе бькә у әw жь канийа хуне паqьж бә. Әв ә qануна
бона к'ӧлфәта кӧр' йан qиз анине. 8 Ле һәгәр дәсте wеда
т'ӧнә кӧ бәрхе бинә, һьнге бьра дӧ фатьмока йан жи дӧ
щущукед кәwа бинә, йәке бона дийарийа т'әвайишәwате,
йәке жи бона дийарийа паqьжбуне у к'аһин бона wе к'ә-
wандьне бькә у әw паqьж бә›».

Qануна к'ъфшбуна нәхwәшийа к'отибун[Ф] у гӧр'ибуне

13 Хӧдан[Ф] Муса у Һарунр'а хәбәрда у гот: 2 «Һәгәр
ч'әрме бәдәна мәрьвәки бьдә ль бәр гьлейа, йан
гьр'а, йан р'ишийа у ль ч'әрме бәдәне бьбә мина п'ъзь-
ка к'оти*, һьнге гәрәке wи бьбьнә щәм Һаруне к'аһин[Ф]

* 13:2 Мьләте щьһу әв хәбәра «к'отибун» бона һәр щур'ә нә-
хwәшийа ч'әрмә гьран дьданә хәбате.

йан к'аһинәки жь кöр'ед wи. [3]К'аһин бьра дина хwә бь-
дә п'ъзька ч'әрме бәдәна wи, һәгәр р'әнге пьр'ч'а ль сәр
п'ъзьке сьпи дькә у п'ъзька ч'әрме бәдәне к'ур хöйа дькә,
әва п'ъзька к'оти йә, к'аһин ве йәке бьбинә у wи мәрьви
нәпаqьж ә'лам кә. [4]Ле һәгәр р'ишийе ч'әрме бәдәна wи
сьпи йә, ле ч'әрмда к'ур нәчуйә у пьр'ч' жи сьпи нәбу-
йә, һьнге бьра к'аһин һ'әфт р'ожа йе хwәйип'ъзьк башqә
кә. [5]У р'ожа һ'әфта к'аһин бьра дина хwә бьдә wи, һәгәр
п'ъзьк мина хwә майә у ль сәр ч'әрм бәла нәбуйә, һьнге
к'аһин бьра щара дöда жи wи башqә кә. [6]У р'ожа һ'әфта
к'аһин бьра диса ле бьньһер'ә, һәгәр п'ъзьк к'әwйа йә у
ль ч'әрм бәла нәбуйә, бьра к'аһин wи паqьж ә'лам кә, әва
гьр' ә. Бьра әw мәрьв к'ьнще хwә бьшо у wе паqьж бә. [7]Ле
һәгәр бона паqьжбуне хwә нишани к'аһин кә у паше гьр'
ль ч'әрм бәла бә, гәрәке әw диса хwә нишани к'аһин кә.
[8]К'аһин дина хwә бьде wәки гьр' ль ч'әрм бәла буйә, һьн-
ге к'аһин диса wи нәпаqьж ә'лам кә, әw п'ъзька к'оти йә.

[9]һәгәр ль сәр йәки п'ъзька к'оти һәбә, гәрәке wи бьбьнә щәм
к'аһин. [10]Бьра к'аһин дина хwә бьде, һәгәр гьлейа сәр ч'әрм
сьпи йә у пьр'ч'а сәр жи сьпи буйә, гьледа жи гоште сахләм
һәйә, [11]әва к'отибуна кәвьн ә ль сәр ч'әрме бәдана wи майә,
бьра к'аһин wи нәпаqьж ә'лам кә у wи башqә кә, чьмки әw
нәпаqьж ә. [12]У һәгәр к'отибун ль ч'әрм бәла буйә у т'әмамийа
ч'әрме нәхwәш жь сери һ'әта ньга, аwа готи ль wан щийед кö
ч'ә'ве к'аһин дьбинә к'отибуне һьлда йә, [13]к'аһин гава бьбинә
wәки к'отибуне тәмамийа бәдәна wи гьртийә, һьнге әw йе
нәхwәш паqьж ә'лам кә, чьмки т'әмамийа хwәва сьпи буйә,
әw паqьж ә. [14]Ле гава сәр бәдәна wи гоште сахләм к'ьфш бә,
әw нәпаqьж бә. [15]К'аһин гоште сахләм кö бьбинә wи мәрьви
нәпаqьж ә'лам кә. Гоште сахләм нәпаqьж ә, әw к'отибун ә.
[16]Ле һәгәр гоште сахләм диса бе гöһар'тьне сьпи бә, һьнге
әw мәрьв гәрәке бе щәм к'аһин. [17]У к'аһин бьра дина хwә
бьдә wи, һәгәр п'ъзька wи сьпи буйә, һьнге к'аһин бьра әwи
хwәйип'ъзьк паqьж ә'лам кә, әw паqьж ә.

18 Һәгәр сәр ч'әрме йәки бьдә дәр у п'ак бә, 19 пәйр'а дәԝ-
са дәрбуне гьлейа сьпи, йан р'ишийа сорә-сьпи бьминә,
гәрәке әԝ хԝә нишани к'аһин кә. 20 К'аһин кӧ дина хԝә
бьде, ԝәки р'иши ч'әрмда к'ур чуйә у пьр'ч'а сәр жи сьпи
буйә, к'аһин ԝи нәпаԛьж ә'лам кә. Әва п'ъзька к'оти йә
жь дәрбуне бәла буйә. 21 Ле һәгәр к'аһин дина хԝә бьде
ԝәки пьр'ч'а сәр нә сьпи йә у ч'әрмда жи к'ур нәчуйә ле
ԛарийа йә, һьнге к'аһин бьра ԝи һ'әфт р'ожа башԛә кә.
22 У һәгәр әԝ р'иши ль ч'әрм бәла бә, һьнге бьра к'аһин
нәпаԛьжийа ԝи ә'лам кә, әва п'ъзька к'оти йә. 23 Ле һәгәр
р'иши щийе хԝәда бьминә у бәла нәбә, әва дәхмә йә
дайә дәр, к'аһин бьра ԝи паԛьж ә'лам кә.

24 Йан һәгәр ч'әрме бәдәна йәки бьшәԝьтә у дәԝса
дәхма шәԝате р'ишийа сорә-сьпи йан хӧр'у сьпи ле бьдә
дәр, 25 к'аһин бьра дина хԝә бьде, һәгәр пьр'ч'а ль сәр
р'ишийе р'әнге хԝә гӧһастийә сьпи буйә у ч'әрмда жи
к'ур чуйә, әва иди к'отибун ә жь шәԝате пешда һатьйә.
Бьра к'аһин ԝи нәпаԛьж ә'лам кә, әва п'ъзька к'оти йә.
26 Ле һәгәр к'аһин дина хԝә бьде, ԝәки пьр'ч'а ль сәр
р'ишийе сьпи нәбуйә у ч'әрмда к'ур нәчуйә, ле һьнәки
ԛарийа йә, һьнге к'аһин ԝи һ'әфт р'ожа башԛә кә. 27 Р'ожа
һ'әфта к'аһин дина хԝә бьде, һәгәр әԝа ль ч'әрм бәла
буйә, һьнге к'аһин ԝи нәпаԛьж ә'лам кә, әва п'ъзька к'оти
йә. 28 Ле һәгәр р'иши дь щийе хԝәда майә у ль ч'әрм бәла
нәбуйә, һьнәки ԛарийа йә, әва гьлейа шәԝате йә. К'аһин
бьра ԝи паԛьж ә'лам кә, чьмки әва һәԝа шәԝате йә.

29 Һәгәр п'ъзьк ль сәри йан чәна мерәки йан жьнәкеда
дәре, 30 бьра к'аһин дина хԝә бьдә ԝе п'ъзьке, һәгәр әԝа
ч'әрмда к'ур к'ьфш дьбә у пьр'ч'а сәр жи зьрав у зәр ә,
һьнге бьра к'аһин ԝан нәпаԛьж ә'лам кә. Әва гәԝрька
к'отийе йә ль сери йан чәне дайә дәр. 31 Ле һәгәр к'аһин
дина хԝә бьдә п'ъзька гәԝрьке ԝәки әԝ ч'әрмда к'ур нә-
чуйә, ле пьр'ч'а р'әш жи ль сәр т'ӧнә, һьнге к'аһин бьра
әԝи кӧ п'ъзька гәԝрьке ле дәрк'әтийә һ'әфт р'ожа башԛә

кә. 32 Р'ожа һ'әфта бьра к'аһин дина хԝә бьдә гәԝрьке,
һәгәр гәԝрьк бәла нәбуйә у пьр'ч'а зәр сәр т'ӧнә, гәԝрьк
жи ч'әрмда к'ур нәчуйә, 33 һьнге бьра әԝ мәрьва пьр'ч'а
дора гәԝрьке кӧр' кә, ле йа ль сәр гәԝрьке кӧр' нәкә у
к'аһин щара дӧда әви мәрьви һ'әфт р'ожа башԛә кә. 34 Р'ожа
һ'әфта к'аһин дина хԝә бьдә гәԝрьке, һәгәр гәԝрьк ль
ч'әрм бәла нәбуйә у ч'әрмда жи к'ур нәчуйә, һьнге к'аһин
бьра паԛьжийа ԝи ә'лам кә, әԝ жи к'ьнщед хԝә бьшо у
паԛьж бә. 35 Ле һәгәр пәй паԛьжбунер'а гәԝрьк ль ч'әрме
ԝи бәла бә, 36 бьра к'аһин дина хԝә бьде, һәгәр гәԝрьк
ль ч'әрм бәла буйә, һьнге к'аһин бьра иди пьр'ч'а зәр нә-
гәр'ә, әԝ нә паԛьж ә. 37 Ле бәле һәгәр гәԝрьк мина хԝә
майә у пьр'ч'а р'әш ле дәрк'әтийә, кӧ ӧса йә гәԝрьк ԛәнщ
буйә, әԝ паԛьж ә, к'аһин ԝи паԛьж ә'лам кә.

38 Ле һәгәр ль сәр ч'әрме мерәки йан жьнәке р'иши, аԝа
готи р'ишийед сьпи ле п'әйдә бьн, 39 һьнге к'аһин бьра
ле бьньһер'ә, һәгәр р'ишийед ль сәр ч'әрме бәдәна ԝан
сьпич'олки нә, әԝ гьр' ә ль ч'әрм бәла буйә, әԝ паԛьж ә.

40 Һәгәр п'ор'е сәре йәки бьԝарә, әва ԝарандьн ә, әԝ
паԛьж ә. 41 Ле һәгәр п'ор'е сәре ԝи нә'тькеда бьԝарә әва
к'әчәлбун ә, әԝ паԛьж ә. 42 Ле һәгәр щийе ԝарйайи йан
к'әчәл п'ьзькәкә п'исә сорә-сьпи һәбә, әва п'ьзька к'оти
йә, щийе ԝарийайи йан к'әчәлда дайә дәр. 43 Һьнге к'а-
һин бьра дина хԝә бьде һәгәр п'ьзька щийе ԝарийайи
у к'әчәлда һьнәки сор-сьпи йә у мина ԝе п'ьзька к'оти
йә ль сәр ч'әрме бәдәне хӧйа дькә, 44 әва мәрьва п'ьзька
к'оти йә, нәпаԛьж ә, к'аһин ә'сә нәпаԛьжийа ԝи ә'лам кә,
п'ьзька п'ис ль сәре ԝи дәрк'әтийә.

45 Әԝи хԝәйип'ьзька к'оти гәрәке к'ьнщед ԝи п'ьзьни
бьн, п'ор'е сери сәрда һати у дәве ԝи ньхамти бә: ‹Нә
паԛьж ьм! Нә паԛьж ьм!› бькә гази. 46 Һ'әта кӧ п'ьзьк сәр
ԝи һәбә әԝ нәпаԛьж бе һ'әсабе. Әԝ нә паԛьж ә, әԝ т'әне
гәрәке бьминә у щийе майина ԝи жь зоме дәр бә.

Qануна бона к'әфькийе

[47]hәгәр к'әфьк ль сәр к'ьнщәке к'ьфш бә, ль сәр к'ьнща hьри йан к'ьнща к'ьтан, [48]п'арч'ә йан тьштәки hунанди жь hьрийе йан к'ьтан чекьри, йан ль сәр ч'әрм, йан жи ль сәр тьштәки пе ч'әрм чекьри бә, [49]йан hәгәр ләк'ә ль сәр к'ьнщ йан ч'әрм, йан ль сәр п'арч'ә йан ль сәр тьштәки hунанди, йан жи ль сәр тьштәки жь ч'әрм к'әск йан сор лехә, әва к'әфькибун ә, гәрәке нишани к'аhин кьн. [50]К'аhин бьра дина хwә бьдә ләк'е у wи тьшти к'ижан кӧ жь к'әфькийе ләwьт'ийә h'әфт р'ожа башqә кә. [51]У р'ожа h'әфта к'аhин бьра дина хwә бьдә wи тьште ләwьт'и, hәгәр ләк'ә ль wи к'ьнщи бәла буйә, hәгәр п'арч'ә бә, йан тьштәки hунанди, йан ч'әрм, йан жи тьштәки кӧ бь ч'әрм чекьри бә, кӧ ӧса йә әва к'әфькибуна жь hәвhьлдане йә, әв нәпаqьж ьн. [52]Әw гәрәке wи к'ьнщи, йан п'арч'ә, йан тьштәки hунанди жь hьрийе йан к'ьтан чекьри, йан тьштәки кӧ жь ч'әрм чекьри бә, ль сәр к'ижани әва ләк'а hәбә бьшәwьтинә, чьмки әва к'әфькайа жь hәвhьлдане йә, гәрәке әw сәр агьр бе шәwьтандьне. [53]Ле hәгәр к'аhин дина хwә бьде wәки к'әфьк ль wи к'ьнщи, йан п'арч'ә йан тьштәки hунанди, йан ль тьштәки бь ч'әрм чекьри бәла нәбуйә, [54]hьнге к'аhин бьра ә'мьр кә, кӧ wи тьште ләwьт'и бьшон у h'әфт р'ожа диса wи башqә хwәй кә. [55]Гава к'аhин пәй шуштьна wи тьштир'а дина хwә бьде, hәгәр к'әфьке р'әнге хwә нәгӧhастийә у әw к'әфьк бәла жи нәбуйә, әw диса нәпаqьж ә, wи тьшти сәр егьр бьшәwьтини, әва к'әфькибун ә хwә авитийә р'у йан жи р'уйе важи. [56]У hәгәр к'аhин дина хwә бьде, wәки пәй шуштьнер'а ләк'ә qарийа йә, hьнге к'аhин бьра wи щийи жь wи к'ьнщи, йан жь wи ч'әрми, йан жь wи п'арч'әйи, йан жь wи тьште hунанди бьqәлешә. [57]Ле wәки әw диса ль сәр wи к'ьнщи, йан п'арч'әйи, йан тьштәки hунанди, йан тьштәки жь ч'әрм чекьри к'ьфш бә, әва к'әфька жь hәвhьлдане йә, wи тьште ләк'ә сәр бьшәwьтинә. [58]Ле

һәгәр әw к'ьнщ, йан п'арч'ә, йан тьштәки һунанди, йан
тьштәки жь ч'әрм чекьри пәй шуштьнер'а ләк'ә же һәр'ә,
бьра әw диса бе шуштьне у we паqьж бә». 59 Әв ә qануна
бона к'әфькибуне, йа кӧ ль сәр к'ьнща һьри йан к'ьтани,
йан п'арч'ә, йан тьштәки һунанди, йан ль сәр һәр тьште
жь ч'әрм чекьри дәрте, кӧ әw паqьж йан нәпаqьж бенә
ә'лам кьрьне.

Qануна паqьжбуне

14 Хӧдан Мусар'а хәбәрда у гот: 2 «Qануна йе жь
к'отибуне[ф] паqьжбуйи әв ә: We р'ожа паqьжбуйи
гәрәке wи бьбьнә щәм к'аһин. 3 К'аһин жь зоме дәрк'əвə
у к'аһин гава бьбинә кӧ ва йә йе к'оти жь к'отибуна хwә
qәнщ буйә, 4 һьнге к'аһин бьра ә'мьр кә, бона мәрьве кӧ
гәрә бе паqьжкьрьне дӧ тәйрәдәйед һ'әлал бь сахи, дара
әрзе, р'исе соре гәвәз у зоха һусопе[ф] биньн, 5 к'аһин ә'мьр
кә кӧ тәйрәдәки сәр ава жь ч'ә'вканийейә дәрдана ахинда
бе сәржекьрьне. 6 Паше әw we тәйрәда дӧдайә сах т'әви
дара әрзе, р'исе соре гәвәз у зоха һусопе һьлдә. Вана т'әви
тәйрәда сах, хуна we тәйрәдеда кә, йа кӧ ль сәр ава жь
ч'ә'вканийеда һатә сәржекьрьне. 7 һ'әфт щара бьр'әшинә
ль сәр йе кӧ гәрә жь к'отибуне бе паqьжкьрьне, wи паqьж
ә'лам кә у тәйрәда сах бәр'дә чоле. 8 Әw мәрьве кӧ паqьж
дьбә бьра к'ьнщед хwә бьшо, пьр'ч'а сәр хwә һьлдә, аве ль
хwә кә у we паqьж бә. Пәй ве йәкер'а бьк'əвə зоме у һ'әфт
р'ожа нәк'əвə коне хwә. 9 Р'ожа һ'әфта диса һ'әму п'ор'е хwә
кӧр' кә, п'ор'е сәре хwә, р'удана хwә, бьрийед хwә, аwа готи
һ'әму пьр'ч'а сәр хwә һьлдә у к'ьнщед хwә бьшо, аве хwә
кә паqьж бә. 10 У р'ожа һ'әйшта дӧ бәрхед нерә беqӧсур,
бәрхәкә мейә йәксалийә беqӧсур у бона дийарийа[ф] нани
жь дәһә п'ара се п'ар* аре хас р'унда стьрайи у логәк** жи

* 14:10 Аwа готи «Се килограм».

** 14:10 «Лог» дәрданәкә жь се п'ара п'арәке литьре бу.

р'ун бьра һьлдә, 11 к'аһине кӧ пацьж дькә, мәрьве пацьж
дьбә дийарийава ль бәр Хӧдан бәр дәре Коне Щьвине бьдә
сәкьнандьне. 12 У к'аһин бәрхәке һьлдә бона дийарийа
бәрвадайине бьдә, wи р'уне* дәрданеда жи һьлдә, вана
ль бәр Хӧдан чаwа дийарийа һ'әже бьһ'әжинә. 13 Бәрхе
жи ль wи щийи сәржекә, к'идәре дийарийа пацьжбуне
у дийарийа т'әвайишәwате тенә сәржекьрьне, дь щийе
пирозда, чьмки дийарийа пацьжбуне мина дийарийа
бәрвадайине к'аһинр'а дьк'әвә. Әва йа һәрә пироз ә. 14 К'аһин
жь хуна дийарийа бәрвадайине һьлдә у гӧпька гӧһе wи
мәрьвийи р'асте хә кӧ пацьж дьбә, ӧса жи т'ьлийа мәзьнә
дәсте wийи р'асте у печ'ийа мәзьнә ньге wийи р'асте. 15 У
к'аһин жь wи р'уне дәрданеда һьлдә бькә ль сәр к'әфа
дәсте хwәйи ч'әпе. 16 У к'аһин т'ьлийа хwәйә р'асте, wи
р'уне дәсте хwәйи ч'әпеда кә у пе т'ьлийа хwә әwи р'уни
һ'әфт щара ль бәр Хӧдан бьр'әшинә. 17 К'аһин жь wи р'уне
дәсте wида майи, гӧпька гӧһе wи мәрьвийи р'асте хә кӧ
пацьж дьбә, ӧса жи т'ьлийа мәзьнә дәсте wийи р'асте у
печ'ийа мәзьнә ньге wийи р'асте, ль сәр хуна дийарийа
бәрвадайине хә. 18 Паше к'аһин wи р'уне дәсте wида ма-
йи бькә сәр сәре мәрьве кӧ пацьж дьбә у бона wи ль бәр
Хӧдан к'әwандьне бькә. 19 К'аһин дийарийа пацьжбуне
бьдә у бона мәрьве жь нәпацьжийа хwә кӧ пацьж дьбә
к'әwандьне бькә, паше дийарийа т'әвайишәwате сәрже-
кә. 20 Һьнге к'аһин дийарийа т'әвайишәwате у дийарийа
нани дайнә ль сәр горигәһе. К'аһин бона wи к'әwандьне
бькә у әwе бьбә пацьж.

21 Ле һәгәр әw к'әсиб ә, дәсте wида т'ӧнә һацас тьшт
бьдә, һьнге бьра әw бона гӧнәк'әwандьна хwә бәрхәке
чаwа дийарийа бәрвадайине бьдә кӧ бе һ'әжандьне.
Ӧса жи бона дийарийа нани жь дәһә п'ара п'арәк* аре

* 14:12 Ибрани хәбәр бь хәбәр: «логә р'ун».
* 14:21 Аwа готи «килограмәк».

хаси р'унда стьрайи у логәк* р'ун, 22 дӧ фатьмока, йан
жи дӧ щущукед кәԝа, жь ван к'ижан кӧ дьк'әвьнә дест,
йәк жь ван бона дийарийа бәрвадайине бә, йәк жи
бона дийарийа т'әвайишәԝате. 23 У р'ожа һ'әйшта әԝ
бона паԛьжбуна хԝә вана бинә щәм к'аһин, ль бәр дә-
ре Коне Щьвине бәр Хӧдан. 24 У к'аһин бәрха дийарийа
бәрвадайине у ԝе дәрдана р'ун һьлдә, вана ль бәр Хӧдан
чаԝа дийарийа һ'әжандьне бьһ'әжинә. 25 Паше к'аһин
бәрха дийарийа бәрвадайине сәржекә у жь хуна бәрха
дийарийа бәрвадайине һьлдә гӧпька гӧһе ԝи мәрьвийи
р'асте хә кӧ паԛьж дьбә, ӧса жи т'ьлийа мәзьнә дәсте
ԝийи р'асте у печ'ийа мәзьнә ньге ԝийи р'асте. 26 К'аһин
жь ԝи р'уни бькә к'әфа дәсте хԝәйи ч'әпе 27 у пе т'ьлийа
хԝәйә р'асте к'аһин жь ԝи р'уне дәсте хԝәйи ч'әпеда кә,
һ'әфт щара ль бәр Хӧдан бьр'әшинә. 28 У к'аһин жь ԝи
р'уне дәсте хԝәда гӧпька гӧһе ԝи мәрьвийи р'асте хә кӧ
паԛьж дьбә, ӧса жи т'ьлийа мәзьнә дәсте ԝийи р'асте у
печ'ийа мәзьнә ньге ԝийи р'асте, ль сәр хуна дийарийа
бәрвадайине хә. 29 Ле әԝ р'уне дәсте к'аһинда майи бь-
ра әԝ ль бәр Хӧдан бькә ль сәр сәре мәрьве кӧ паԛьж
дьбә у бона ԝи к'әԝандьне бькә. 30 У жь фатьмока йан
щущукед кәԝа йәки, к'ижан кӧ бьк'әвә дест, 31 к'ижан кӧ
к'әтә дест, йәке бона дийарийа паԛьжбуне йәке жи бона
дийарийа т'әвайишәԝате т'әви дийарийа нани бьдә. У
к'аһин бона мәрьве паԛьж дьбә к'әԝандьне бькә ль бәр
Хӧдан». 32 Әв ә ԛануна бона нәхԝәшед п'ъзька к'оти у
бона паԛьжбуна әԝед кӧ дәсте ԝанда т'ӧнә.

Ԛәнщкьрьна к'әфька мале

33 Хӧдан Муса у Һарунр'а хәбәрда у гот: 34 «Гава һун
бьк'әвьнә ԝи ԝәлате Кәнанеᶠ, к'ижани кӧ әз чаԝа мьлк'

* 14:21 «Лог» дәрданәкә жь се п'ара п'арәке литьре бу.

дьдьмә wә у әз пе к'әфькийе бәлайе биньмә сәре мала
wәлате мьлк'е wәда, 35 һьнге хwәйе мале гәрәке һәр'ә
гöһе к'аһин пехә у беже: ‹Мала хwәда әз чаwа бежи
к'әфькийе к'ьфш дькьм›. 36 К'аһин ә'мьр кә кö мале вала
кьн, һе бәри кö әw бьк'әвә мале кö к'әфькийе бьбинә,
wәки һәр тьштед малда тьштәк нәпақьж һ'әсаб нәбә. Пәй
ве йәкер'а к'аһин бьк'әве дина хwә бьдә мале. 37 Һәгәр
әw дина хwә бьдә к'әфьке у бьбинә, wәки к'әфьке р'әнге
к'әск йан сорда хwә авитийә диwаред мале к'урда чунә
у әw жь р'уйе диwер к'ур к'ьфш дькьн, 38 һьнге к'аһин
жь мале дәрк'әвә ль бәр дәре мале у һ'әфт р'ожа мале
к'ьлит кә. 39 Р'ожа һ'әфта к'аһин диса бе дина хwә бьде,
һәгәр к'әфьк ль диwаред wе мале бәла буйә, 40 һьнге
к'аһин ә'мьр кә, кö wан кәвьред к'әфьке хwә авитийе
дәрхьн у бавежьнә жь бажер дәр щики нә пақьж. 41 Мале
һьндöр'ва һәр чар алийа бьдә т'әр'ьшандьне у хwәлийа
т'әр'ьшанди жи бьр'ежьнә жь бажер дәр щики нә пақьж.
42 Паше кәвьрнә дьн һьлдьн дайньнә дәwса wан кәвьра
у хwәликә дьн һьлдьн диwер сиwах кьн.

43 Ле һәгәр пәй кәвьрдәрхьстьнер'а, малт'әр'ьшандьн
у сиwахкьрьнер'а к'әфьк диса хwә бавежә мале к'ьфш
бә, 44 һьнге к'аһин бьра бе дина хwә бьде, һәгәр к'әфьк
ль мале бәла буйә, әва иди к'әфька жь һәвһьлдане йә
малда, әw нә пақьж ә. 45 Гәрәке әw мал бе хьрабкьрьне,
кәвьред wе, даред wе у һ'әму хwәлийа wе жь бажер дәр
бе дәрхьстьн у авитьне щики нә пақьж. 46 У к'ижан жи
wан р'ожед әw мал к'ьлиткьри бьк'әвә wе мале, һ'әта
еваре нә пақьж бә. 47 У к'ижан wе маледа р'адьзе гәрәке
к'ьнщед хwә бьшо, öса жи йе wе маледа нан дьхwә гә-
рәке к'ьнщед хwә бьшо.

48 Ле гава к'аһин бе дина хwә бьде wәки пәй
малсиwахкьрьнер'а к'әфьк ль мале бәла нәбуйә, һьнге
к'аһин wе мале пақьж ә'лам кә, чьмки к'әфьк дәрбаз буйә.
49 У бона пақьжбуна wе мале, к'аһин дö тәйрәда, дара әрзе,

р'исе соре гәвәз у зоха һусопе һьлдә, 50 тәйрәдәки сәр ава
жь ч'ә'вканийейә дәрдана ахинда сәржекә. 51 Дара әрзе,
зоха һусопе у р'исе соре гәвәз т'әви тәйрәда сах һьлдә,
вана хуна we тәйрәда сәржекьри у ава ч'ә'вканийеда кә
у һ'әфт щара ль мале бьр'әшинә. 52 Мале пе хуна тәйрәда
сәржекьри, пе we ава ч'ә'вканийе у пе тәйрәда сах, т'әви
дара әрзе, зоха һусопе у р'исе соре гәвәз паqьж кә. 53 Ле
тәйрәда сах жь бажер дәр дәштеда бәр'дә, бона we мале
к'әwандьне бькә у we паqьж бә».
54 Әв ә qануна һәр п'ъзька к'оти у гәwреке, 55 йан
к'әфькийа ль сәр к'ьнща йан ль мале, 56 ӧса жи йа гьле,
гьр' у р'ишийа. 57 Әв ә һинкьрьна бона qануна жь к'оти-
бун у к'әфькийе паqьжбуне йан нә паqьжбуне.

Qануна нәпаqьжийа qальбе инсен у паqьжбуна wи

15 Хӧдан Муса у һарунр'а хәбәрда у гот: 2 «Т'әви за-
р'ед Исраел хәбәрдьн у бежьнә wан: ‹Һәгәр бәдәна
йәки сәр гәмаре вәбә, әв гәмаржечуйина wи нәпаqьж
ә. 3 Нәпаqьжийа wи дәма гәмаржечуйина wида әва бә:
Гава жь бәдәна wи гәмар же һәр'ә йан жи бәдәна wи жь
гәмаре бе бьр'ине, әва нәпаqьжайа wи йә. 4 Әw ньвина
кӧ гәмаржечуйи бьк'әве, әw нәпаqьж ә, ль сәр чь тьшти
жи кӧ р'уни әw нәпаqьж ә. 5 Әw кәсе кӧ ньвина wи к'әвә,
гәрәке к'ьнще хwә бьшо у хwә жи пе аве бьшо, һ'әта ева-
ре нәпаqьж бә. 6 Әw кәсе кӧ ль сәр wи тьшти р'уни, ль
сәр к'ижани гәмаржечуйи р'уньштьбә, әw гәрәке к'ьнще
хwә бьшо у хwә жи пе аве бьшо, һ'әта еваре нәпаqьж бә.
7 Әw кәсе кӧ бәдәна гәмаржечуйи к'әвә, әw гәрәке к'ьн-
ще хwә бьшо у хwә жи пе аве бьшо, һ'әта еваре нәпаqьж
бә. 8 Һәгәр гәмаржечуйи т'уйи ль сәр кәсәки паqьж кә,
әw гәрәке к'ьнще хwә бьшо у хwә жи пе аве бьшо, һ'әта
еваре нәпаqьж бә. 9 Әw зине кӧ йе гәмаржечуйи ль сәр
р'уни, әw нәпаqьж бә. 10 Әw кәсе кӧ тьштәки бьн wи к'ә-
вә, һ'әта еваре нәпаqьж бә у әw кәсе wан тьшта һьлдә,

әw гәрәке к'ьнще xwә бьшо у xwә жи пе аве бьшо, һ'эта
еваре нәпаqьж бә. 11 У әw кәсе кӧ гәмаржечуйи дәстнә-
шушти лек'әвә, әw гәрәке к'ьнще xwә бьшо у xwә жи пе
аве бьшо, һ'эта еваре нәпаqьж бә. 12 Әw дәрдана ахин,
к'ижан кӧ гәмаржечуйи лек'әвә гәрәке бе шкенандьне,
ле дәрдана дарин гәрәке пе аве бе шуштьне.
13 Ле гава гәмаржечуйи жь гәмаре хьлаз бә, әw гәрәке
бона паqьжбуна xwә һ'әфт р'ожа xwәр'а бьжмьрә, к'ьн-
щед xwә бьшо у бәдәна xwә жи пе ава ч'ә'вканийе бьшо
у we бьбә паqьж. 14 У р'ожа һ'әйшта әw гәрәке бона xwә
дӧ фатьмока йан жи дӧ щущукед кәwа һьлдә ль бәр
Хӧдан бәр дәре Коне Щьвине бьсәкьнә у вана бьдә к'а-
һин. 15 К'аһин жь ван йәке бькә дийарийа паqьжбуне,
йәке жи бькә дийарийа т'әвайишәwате у к'аһин бона
гәмаржечуйина wи к'әwандьне бькә ль бәр Хӧдан.
16 Һәгәр т'охьме мерәки же һәр'ә, әw гәрәке бәдәна xwә
пева пе аве бьшо у һ'эта еваре әw нәпаqьж бә. 17 У әw т'о-
хьме жечуйи чь к'ьнщи йан чь ч'әрми к'әвә, әw гәрәке пе
аве бе шуштьне у һ'эта еваре нәпаqьж бә. 18 Һәгәр мер
сәре xwә к'ӧлфәтер'а дайнә у т'охьм же һәр'ә, әwана гә-
рәке пе аве xwә бьшон у һ'эта еваре нә паqьж бьн.
19 Һәгәр к'ӧлфәтәк пьшта we вәбә у хун же һәр'ә, гәрәке
һ'әфт р'ожа әwа нава кьрасада xwә xwәйи кә у һәр кәсе
кӧ we к'әвә, һ'эта еваре нә паqьж бә. 20 Һ'әму wәхте нава
кьрасада әwа ль сәр чь п'алдә әw тьшт нә паqьж бә у ль
сәр чь тьшти жи кӧ р'уни, әw тьшт нә паqьж бә. 21 Һәр
кәсе кӧ ньвина we к'әвә, гәрәке к'ьнще xwә бьшо, xwә жи
пе аве бьшо у һ'эта еваре нәпаqьж бә. 22 У әw кәсе кӧ ль
wи тьшти к'әвә ль сәр чь әwа р'уньшти йә, гәрәке к'ьнще
xwә бьшо, xwә жи пе аве бьшо у һ'эта еваре нәпаqьж бә.
23 Әw кәсе кӧ тьштәки ньвина we йан жи wи тьшти к'әвә
ль сәр чь әwа р'удьне, һ'эта еваре нәпаqьж бә. 24 Һәгәр мер
сәре xwә wер'а дайнә, әw xwә дьләwьт'инә, һ'әфт р'ожа әw
нәпаqьж бә у ль сәр чь ньвине әw п'алдә әw нәпаqьж бә.

[25] həгəр к'ӧлфəтəк нə wəхте хwəда гəлəк р'ожа хуне бь-
бинə, йан жи жь чапе дəр кьраса ббинə, əw h'əму р'ожед
нəпаqьжайа we гəрəке мина wан р'ожед пьштвəбуна we
бьн, əwa нəпаqьж ə. [26] Ль сəр чь ньвине əw п'алдə, дь нава
wан р'ожед кӧ əw хуне дьбинə, мина ньвина пьштвəбуна
we нəпаqьж бə у ль сəр чь тьшти кӧ əw р'уне, мина
нəпаqьжийа пьштвəбуна we нəпаqьж бə. [27] У həр кəсе
кӧ ль wан тьшта к'əвə, we нəпаqьж бə, əw гəрəке к'ьнще
хwə бьшо у хwə жи пе аве бьшо, h'əта еваре нəпаqьж
бə. [28] Ле гава əw жь гəмаре бе бьр'ине, hьнге гəрəке əwа
h'əфт р'ожа хwəр'а h'əсаб кə у паше паqьж бе h'əсабе.
[29] Р'ожа h'əйшта əва дӧ фатьмока йан жи дӧ щущукед
кəwа хwəр'а hьлдə у вана бинə щəм к'аhин ль бəр дəре
Коне Щьвине. [30] К'аhин йəке бькə дийарийа паqьжбуне
у йəке жи бькə дийарийа т'əвайишəwате, к'аhин к'əwан-
дьне ль бəр Хӧдан бькə бона паqьжбуна жь гəмара we.
[31] Бь ви аwайи зар'ед Исраел жь нəпаqьжайа wан хwəй
кьн, wəки Коне[Ф] мьни Шə'дəтийейи нава хwəда нəh'əр'ь-
миньн, нава нəпаqьжайа хwəда нəмьрьн». [32] Əв ə qануна
бона йе гəмар же дьчə, ӧса жи бона нəпаqьже кӧ т'охьм
же дəрте [33] у нəхwəша кӧ сəр кьраса вəдьбə, мер йан
к'ӧлфəта гəмар жь wан дьчə у мере кӧ сəре хwə т'əви
к'ӧлфəта нəпаqьж датинə.

Р'ожа[Ф] салейə к'əwандьне

16 Хӧдан пəй мьрьна həр дӧ кӧр'ед hарунр'а, йед кӧ
бəр Хӧдан сəкьнин у мьрьн, Мусар'а хəбəрда. [2] Хӧ-
дан готə Муса: «Бежə бьре хwə hарун, кӧ həр гав нəк'əвə
щийе пироз пьшт п'əр'де, ль бəр qалп'ахе бахшандьнейи
ль сəр сьндоqе кӧ нəмьрə. Чьмки əзе нава ə'wрда ль сəр
qалп'ахе бахшандьне к'ьфш бьм. [3] Аwа пе чь hарун дька-
рə бьк'əвə дь щийе пироз: Пе щанəгаки бона дийарийа[Ф]
паqьжбуне у пе бəранəки бона дийарийа т'əвайишəwате.
[4] Кьрасе к'ьтанийи пироз гəрəке ль хwə кə у həвалкьрасе

к'ьтани ль wи бә, бәнпьшта к'ьтани бьдә пьшта хwә у
п'ап'ахе к'ьтани бьдә сәре хwә. Әвана к'ьнщед пироз ьн,
гәрәке хwә пе аве бьшо у паше ван к'ьнща ль хwә кә.
[5] У жь щьвина зар'ед Исраел жи дö нерийа hьлдә бона
дийарийа паqьжбуне у бәранәки жи бона дийарийа
т'әвайишәwате.

[6] hарун wи щанәгайе дийарийа паqьжбуне бона хwә
бьдә у к'әwандьне бона хwә у мала хwә бькә. [7] У дö
нерийа hьлдә ль бәр Хöдан ль бәр дәре Коне Щьвине
бьдә сәкьнандьне. [8] hьнге hарун ль сәр wан hәр дö не-
рийа п'әшк бавежә, п'әшкәке бона Хöдан, йәке жи бона
азабәрдана* нери. [9] У hарун wи нерийе кö бь п'әшкавитьне
Хöданр'а к'әт, бькә дийарийа паqьжбуне. [10] Ле әw нерийе
кö п'әшк жер'а к'әт бе азакьрьне, wи ль бәр Хöдан сах
бьдә сәкьнандьне кö бь wи к'әwандьн бе кьрьне у wи
аза бәр'ди бәр'ийе.

[11] У hарун wи щанәгайе дийарийа паqьжбуне бона хwә
бьдә, к'әwандьне бона хwә у мала хwә бькә у щанәгайе
дийарийа паqьжбуна хwә сәржекә. [12] Паше жь сәр wе
горигәhа ль бәр Хöдан агьрданге т'ьжи к'ура агьр кә у
дö к'öлм т'ьжи бьхура^Ф бинхwәшә hурледайи кә, бьбә
пьшт п'әр'де. [13] Бьхуре ль бәр Хöдан бькә ль сәр wи агьри,
hьнге дуйе бьхуре wе ль сәр qалп'ахе бахшандьнейи ль
сәр дәве Сьндоqа^Ф Шә'дәтийе бьгьрә, wәки әw нәмьрә.
[14] У хуна wи щанәгайи hьлдә пе т'ьлийа хwә алийе р'о-
hьлатева бьр'әшинә ль сәр qалп'ахе бахшандьне, h'әфт
щара пе т'ьлийа хwә хуне бьр'әшинә ль бәр qалп'ахе
бахшандьне.

* 16:8 Вьра у öса жи р'еза 10 у 26 да ибрани^Ф хәбәр бь хәбәр ньвисар ә: «азазел» кö те h'әсабе чаwа нери аза бәр'дан йан жи hьнә занә дьбежьн кö «Азазел» әв наве щьнәки бу кö ль бәр'ийеда дьма.

[15] Паше нерийе дийарийа паqьжбуне жь бәр гöне щьм-
ә'тева сәржекә у хуна wи бьбә пьшт п'әр'де, пе хуна wи
жи öса бькә, чаwа пе хуна щанәга кьр, wе бьр'әшинә ль
сәр qалп'ахе бахшандьне у ль бәр qалп'ахе бахшандьне.
[16] У щийе пироз жь нәпаqьжи у һ'әму нәһәqийед гöнед
зар'ед Исраел паqьж кә. Аһа жи гәрәке әw бона Коне
Щьвине бькә кö щәм wан нава нәпаqьжайа wанда йә.
[17] Т'ö кәс гәрәке Коне Щьвинеда т'öнәбә, гава әw бона
к'әwандьне бьк'әвә щийе пироз һ'әта кö әw дәре. Бь ви
аwайи әw хwә мала хwә у т'әмамийа щьвина Исраел
паqьж кә. [18] Паше дәре бәр горигәһа ль бәр Хöдан у бо-
на wе к'әwандьне бькә у жь хуна щанәге у нери һәр чар
алийава стьруйед горигәһе хә [19] у хуне пе т'ьлийа хwә
һ'әфт щара бьр'әшинә ль сәр горигәһе у жь нәпаqьжайед
зар'ед Исраел wе паqьж кә у пироз кә.

[20] Бона щийе пироз, Коне Щьвине у горигәһе кö к'әwан-
дьне бькә хьлаз кә, пәйр'а бьра нерийе сах бинә, [21] һарун
бьра һәр дö дәстед хwә дайнә ль сәр сәре нерийе сах у
ль сәр wида һ'әму беолитийед зар'ед Исраел, һ'әму нә-
һәqийед wан, һ'әму гöнед wанва бьдә р'уйе хwә. У вана
бьдә ль сәре нери, бь дәсте мәрьвәки к'ьфшкьри бьшинә
бәр'ийе. [22] Нери бьра һ'әму беолитийед wан ль сәр хwә
бьбә ә'рдәки хьки-хwәли у әw нери ль бәр'ийе бе бәр'дан.

[23] У пәй ве йәкер'а һарун бьк'әвә Коне Щьвине, wан к'ьнщед
к'ьтани к'ижан кö әwи хwәкьрьн к'әтә щийе пироз, жь хwә
бехә у wан ль wьр бьһелә. [24] Әw бәдәна хwә дь щики пироз
пе аве бьшо у к'ьнщед хwә ль хwә кә, дәрк'әвә дийарийа
хwәйә т'әвайишәwате у дийарийа т'әвайишәwатейә бона
щьмә'те бьдә, бь ви аwайи бона хwә у щьмә'те к'әwандь-
не бькә. [25] Бәзе дийарийа паqьжбуне жи ль сәр горигәһе
бьшәwьтинә. [26] У әwе кö нерийе азадийе дьбә бәр'дьдә,
гәрәке к'ьнще хwә бьшо у бәдәна хwә жи пе аве бьшо, паше
бьк'әвә зоме. [27] Ле wи щанәгайе бона дийарийа паqьжбуне
у нерийе бона дийарийа паqьжбуне, хуна к'ижана бона

к'әwандьне к'әтә щийе пироз, гәрәке вана жь зоме дәрхьн
у ч'әрмед wан, гоште wан у ә'дәба wан сәр агър бьшәwьти-
ньн. 28 Әwе кӧ wан бьшәwьтинә, гәрәке к'ьнщед хwә бьшо
у бәдәна хwә жи пе аве бьшо, паше бьк'әвә зоме.
29 Бьра әв йәк wәр'а бьбә qәйдә-qануна һ'әта-һ'әтайе, дәһе
мәһа һ'әфтада та бьн хwә бьшкеньн у т'ӧ шьхӧли нәкьн,
нә бьнәлийе wәлет у нәжи хәрибе кӧ нава wәда дьминә.
30 Чьмки wе р'ожеФ к'аһине бона wә к'әwандьне бькә кӧ
wә паqьж кә, wәки һун жь һ'әму гӧнед хwә ль бәр Хӧдан
паqьж бьн. 31 Әва бона wә мина р'ьһ'әтийа р'ожаФ шәмийа
бә, qәйдә-qануне һ'әта-һ'әтайе йә, нәфса хwә та кьн хwә
бьшкеньн. 32 К'әwандьне гәрә әw сәрәкк'аһин бькә, к'ижан
кӧ һатийә р'ункьрьн у qәwин-qәдимкьрьне, wәки дәwса
баве хwә к'аһинтийе бькә. Әw гәрә к'ьнщед к'ьтани аwа
готи к'ьнщед пироз ль хwә кә 33 у к'әwандьне бькә бона
щийе һәри пироз, бона Коне Щьвине у горигәһе, ӧса жи
бона к'аһина у т'әмамийа щьвина мьхӧлqәте. 34 Әв йәка
бона wә бьбә qәйдә-qануна һ'әта-һ'әтайе, сале щарәке
һ'әму гӧнед зар'ед Исраел бе к'әwандьне». У Һарун ӧса
кьр, чаwа кӧ Хӧдан ә'мьр ль Муса кьрьбу.

Qануна һ'әйwан сәржекьрьне

17 Хӧдан Мусар'а хәбәрда у гот: 2 «Т'әви Һарун, кӧр'ед
wи у һ'әму зар'ед Исраел хәбәр дә у бежә wан, кӧ
әв ә әw тьште кӧ Хӧдан ә'мьр кьр у гот: 3 ‹һәгәр жь мала
Исраел кәсәк га йан пез йан бьзьне зомеда сәржекә, йан
жь зоме дәр сәржекә 4 у нәйнә ль бәр дәре Коне Щьвине,
ль бәр Коне Шә'дәтийа Хӧдан, кӧ Хӧданр'а бькә qӧрбан,
әw хуне ль сәр wи мәрьви бе һ'әсабе, әwи хун р'етийә, әw
мәрьва жь нава щьмә'та хwә гәрәке бе ӧндакьрьне. 5 Әв йәк
бона wе йәке йә, кӧ зар'ед Исраел әw qӧрбанед кӧ ль чоле
сәржедькьн, Хӧданр'а биньнә ль бәр дәре Коне Щьвине щәм
к'аһин, чаwа дийарийед һәләqәтийе бона Хӧдан сәржекьн.
6 У к'аһин хуне бьр'әшинә ль сәр горигәһа Хӧданә ль бәр

дәре Коне Щьвине у бәз жи бона бинхwәшийе Хӧданр'а
бьшәwьтинә. 7 Qӧрбанед хwә жи әw иди бьра щьнар'а нә-
кьн qӧрбан, кӧ пәй wан дьчьн беә'сьлийе дькьн. Әв йәка
нава ньсьлед wанда бьра бьбә qәйдә-qануна һ'әта-һ'әтайе›.
8 У бежә wан: ‹һәгәр йәки жь мала Исраел йан жи хәрибәки
кӧ нава wанда дьминә дийарийа т'әвайишәwате йан qӧр-
бане бькә 9 у нәйнә ль бәр дәре Коне Щьвине кӧ Хӧданр'а
бьдә, әw мәрьва жь нава щьмә'та хwә бе ӧндакьрьне.

Хунхwарьн qәдәхә йә

10 Һәгәр йәки жь мала Исраел, йан жи хәрибәки кӧ на-
ва wанда дьминә хуна һ'әйwанәки бьхwә, әзе бәре хwә
бьдьмә әw кәсе хунхwар у wи жь нава щьмә'та wи ӧнда
кьм. 11 Чьмки ә'мьре һәр бинбәри хунеда йә у мьн әw да
wә кӧ һун пе wе ль сәр горигәһе к'әwандьне бона ә'мьре
хwә бькьн, чьмки хун бона ә'мьр к'әwандьне дькә. 12 Ләма
мьн готә зар'ед Исраел: «Жь wә т'ӧ кәс хуне нәхwә, ӧса
жи хәрибе кӧ нава wәда дьминә хуне нәхwә». 13 Һәгәр
кәсәки жь зар'ед Исраел, йан жи хәрибәки кӧ нава wан-
да дьминә неч'иреда һ'әйwанәки йан тәйрәдәкә кӧ те
хwарьне бьгьрә, гәрәке бьһелә хун же һәр'ә у пе хwәли-
йе хуне бьньхемә. 14 Чьмки ә'мьре һәр бинбәри хуна wи
йә, хуна wи ә'мьре wи йә. Ләма мьн готә зар'ед Исраел:
«Хуна т'ӧ бинбәри нәхwьн, чьмки хуна һәр бинбәри ә'мь-
ре wи йә, к'е кӧ бьхwә wе бе ӧндакьрьне». 15 У әw кәсе кӧ
мьрар йан дә'вәхwари бьхwә, һәгәр бьнәли бә йан хәриб,
гәрәке к'ьнщед хwә бьшо, пе аве хwә бьшо у һ'әта еваре
нәпаqьж бә, паше паqьж бе һ'әсабе. 16 Ле һәгәр әw к'ьнщед
хwә нәшо у хwә нәшо, һьнге әw гӧнә дькә стуйе хwә»›.

Һәләqәтийа щи-ньвинейә нәщайиз

18 Хӧдан Мусар'а хәбәрда у гот: 2 «Т'әви зар'ед Исра-
елФ хәбәр дә у бежә wан: ‹Әз Хӧдан Хwәдейе
wә мә. 3 Мина wан кьред wәлате Мьсьре, к'ижанида кӧ

һун теда дьман нәкьн, мина wан кьред wәлате Кәнане,
к'ижани кӧ әзе wә бьбьме, нәкьн у ль пәй ә'рф-ә'дәтед
wан нәчьн. [4]Qьраред мьн бьqәдиньн у qәйдә-qанунед
мьн хwәй кьн пе wан һәр'ьн, әз Хӧдан Хwәдейе wә мә.
[5]Qәйдә-qанун у qьраред мьн хwәй кьн, әw мәрьве кӧ
бьqәдинә бь wан wе бьжи, әз Хӧдан ьм.

[6]Т'ӧ кәс незики пьсмама хwәйә незик нәбә кӧ шәрма
wе вәкә, әз Хӧдан ьм. [7]Шәрма баве хwә йан шәрма дийа
хwә вәнәки. Әwа дийа тә йә шәрма wе вәнәки. [8]Шәрма
жьнбава хwә вәнәки, әw шәрма баве тә йә. [9]Шәрма хушка
хwә, qиза баве хwә, йан qиза дийа хwә, һәгәр малда бу-
йи бә йан дәрва шәрма wан вәнәки. [10]Шәрма qиза кӧр'е
хwә, йан шәрма qиза qиза хwә вәнәки, чьмки әw шәрма
тә йә. [11]Шәрма qиза жьнбава хwә, кӧ жь баве тә буйә
әw хушка тә йә, шәрма wе вәнәки. [12]Шәрма мәт'а хwә
вәнәки, чьмки әwа жь хуна баве тә йә. [13]Шәрма хатийа
хwә вәнәки, чьмки әwа жь хуна дийа тә йә. [14]Шәрма апе
хwә вәнәки у незики жьна wи нәби, әw жьнапа тә йә.
[15]Шәрма бука хwә вәнәки, әwа жьна кӧр'е тә йә, шәрма
wе вәнәки. [16]Шәрма жьнбьра хwә вәнәки, әw шәрма бь-
ре тә йә. [17]Шәрма к'ӧлфәтәке qизева вәнәки у qиза кӧр'е
wе йан qиза qиза wе нәстини кӧ шәрма wан вәки, әвана
хунәк ьн, әв йәка к'ьрети йә. [18]Хушкәке нәйни ль сәр
хушке сахийа wеда шәрма wе вәки, бьки һеwи.

[19]Незики к'ӧлфәте нәби кӧ шәрма wе дәма нәпаqьжайа
wеда вәки, гава ль сәр кьраса вәдьбә. [20]Сәре хwә жьна т'ӧ
кәсир'а данәйни кӧ т'әви wе бьһ'әр'ьми. [21]Зар'ед хwә т'ӧ
щар Молохр'а* нәкьн qӧрбан, наве Хwәдейе хwә беһӧрмәт
нәкьн. Әз Хӧдан ьм. [22]Сәре хwә qьсьме мерар'а данәйни
чаwа мина qьсьме жьне, әв йәк к'ьрети йә. [23]Сәре хwә
т'ӧ һ'әйwанер'а данәйни кӧ т'әви wе бьһ'әр'ьми у к'ӧлфәт

* 18:21 «Молох» наве хwәдейе кәнанийа бу.

т'ö щар хwә нәдә ль бәр h'әйwен кö h'әйwан лек'әвә, әв
йәк к'ьрети йә.
[24]Пе т'ö тьштәки жь ван хwә нәh'әр'ьминьн, чьмки пе
ван h'әму тьшта wан мьләта хwә h'әр'ьмандьнә, к'ижана
кö әзе бәр'дьме wан жь бәр wә р'аqәтиньм. [25]Ә'рд h'әр'ьми,
әзе бәла wи биньмә сәре wи, ә'рде жи мә'де хwә жь бьнә-
лийед хwә ль hәв хьст. [26]Ле hун qәйдә-qанун у qьраред
мьн хwәй кьн у жь ван к'ьретийа т'ö тьшти нәкьн, нә
йе бьнәли, нә жи хәрибе кö нава wәда дьминә. [27]Чьмки
бәри wә, wан мәрьвед wи wәлати әв h'әму h'әрами кь-
рьн у wәлат h'әр'ьми. [28]Нәбә кö wәлат мә'де хwә жь wә
жи ль hәв хә, гава hун wи бьh'әр'ьминьн, чаwа бәри wә
мә'де wи жь wан мьләта льhәв к'әт. [29]Чьмки к'и кö жь
ван h'әму к'ьретийа йәки бькә, хwәйе ван кьра гәрәке жь
нава щьмә'та хwә öнда бә. [30]Аwа т'әмийед мьн хwәй кьн,
wәки wан ә'дәтед к'ьретә кö бәри wә hатьнә кьрьне hун
нәкьн у пе wан нәh'әр'ьмьн. Әз Хöдан Хwәдейе wә мә».

Qәйдә-qанунед hәqи у пирозийе

19 Хöдан Мусар'а хәбәрда у гот: [2]«Т'әви т'әмамийа
щьвина зар'ед Исраел хәбәр дә у бежә wан: ‹Пироз
бьн, чьмки әз Хöдан Хwәдейе wә пироз ьм. [3]Жь wә hәр
кәс qәдьре де у баве хwә бьгьрә у р'ьh'әтийа шәмийед
мьн хwәй кьн, әз Хöдан Хwәдейе wә мә. [4]Ль п'ута вә-
нәгәр'ьн у хwәр'а хwәдейед р'окьри ченәкьн, әз Хöдан
Хwәдейе wә мә.
[5]Гава hун Хöданр'а дийарийа[ф] hәләqәтийе бьдьн, öса
бьдьн кö бе qәбулкьрьне. [6]Wе р'öжа кö wә дийари да у
р'öжтьра дьнда гәрәке әw бе хwарьне у чь жи ма р'öжа
сьсийа әw гәрәке бе шәwьтандьне. [7]Ле hәгәр р'öжа сьси-
йа жь wе бе хwарьне әw h'әрами йә, найе qәбулкьрьне.
[8]К'и кö жь wе бьхwә, әw гöнә дькә стуйе хwә, чьмки
әw тьштед Хöданә пироз дьh'әр'ьминә, әw кәса жь нава
щьмә'та хwә гәрәке бе öндакьрьне.

[9]Гава һун зәвийа хwә бьдьрун, дәве зәвийе һ'әта хьла-
зийе нәдьруйи у сьмбьлед жь зәвийа тә к'әти бәрәв нәки.
[10]Тьрийед хwә кӧ дьчьни пашьн нәки, тьрийед жь дәсте
тә к'әти һьлнәдә, wана йе к'әсиб у хәрибр'а бьһелә, әз
Хӧдан Хwәдейе wә мә. [11]Дьзийе нәкьн, дәрәwа нәкьн у
һәвдӧ нәхапиньн. [12]Пе наве мьн дәрәw сонд нәхwьн у
наве Хwәде хwә беһӧрмәт нәкьн. Әз Хӧдан ьм.

[13]Дьле кәсәки нәешини у т'алан нәки, һәqе хәбата п'аләйе
тә һ'әта сьбәһе ль щәм тә нәминә. [14]Ньфьр'а ль йе кәр'
нәки, тьштәки нәди ль бәр ньге йе кор, ле жь Хwәдейе
хwә бьтьрсә. Әз Хӧдан ьм. [15]Диwанеда нәр'астийе нәкьн,
пьшта бәләнгаза нәгьрьн нә жи qәдьр ль йе мәзьн бькьн,
р'аст ль сәр ише wанда бьньһер'ьн. [16]Нава щьмә'та хwәда
бӧхданбийе нәки, нәби байисе сәре һәвале хwә. Әз Хӧдан ьм.

[17]Дьле хwәда нәжәни бьре хwә, һәвале хwә һьлейи, кӧ гӧне
wи тӧ нәк'ьшини. [18]Һ'әйфе һьлнәди у к'ине зар'ед щьмә'та
хwәр'а нәжойи, ле һәвале хwә wәкә хwә һ'ьз бьки. Әз Хӧдан ьм.

[19]Qәйдә-qанунед мьн хwәй кьн, һ'әйwанәки хwә т'әви
һ'әйwанәки щур'әки майин нәди кәлкьрьне, зәвийа хwә дӧ щу-
р'ә т'охьм нәр'әшини, к'ьнща бь дӧ щур'ә т'ела чекьри хwә нәкә.

[20]Һәгәр йәк сәре хwә к'ӧлфәтәкә хӧламока мәрьвәкир'а
дайнә кӧ йәкир'а нишанкьри бә, йа кӧ һәла һе нәһатийә
к'ьр'ине йан азади жер'а нәһатийә дайине, гәрәке һәр дӧ
жи бенә щәзакьрьне, ле мьрьн жь wанр'а нак'әвә, чьмки
к'ӧлфәт нә аза бу. [21]У мер бьра дийарийа[Ф] жь бәрвадайина
хwә бәранәки Хӧданр'а бинә ль бәр дәре Коне Щьвине[Ф].
[22]К'аһин бона wи пе бәране дийарийа жь бәрвадайине
ль бәр Хӧдан бона гӧне wийи кьри к'әwандьне бькә у
гӧне wийи кьри wе ле бе бахшандьне.

[23]Гава кӧ һун бьк'әвьнә wи wәлате Кәнане у һәр щур'ә
даред хwәйибәр дач'ькиньн, бәред wан нәпаqьж* һ'әсаб

* 19:23 Ибрани[Ф] хәбәр бь хәбәр «нә сьнәткьри» ә, кӧ те фә'м-
кьрьне һе нә һазьр ә кӧ бона Хwәде чаwа дийари бе дайине.

кьн. Се сала гəрəке əw бəр бона wə нəпаqьж ḣ'əсаб бьн у
əw нəйенə хwарьне. [24] Ле сала чара ḣ'əму бəре wан дара
пироз ḣ'əсаб кьн у бона пəсьндайина Хӧдан бьдьн. [25] Сала
пенща ḣун паше дькарьн бəре wан бьхwьн. Бь ви аwайи
бəре даред wе ль wə зедə бьн. Əз Хӧдан Хwəдейе wə мə.
[26] Т'ӧ тьшти хунева нəхwьн. Р'ə'мьлдарийе йан пирəсертийе
нəкьн. [27] П'ор'е дора сəре хwə кӧр' нəкə у сəре р'удана
хwə нəбьр'ə. [28] Бона мьри бьрина ль сəр хwə че нəкьн у
ньвисаред к'ӧтайи ль хwə дəрнəхьн. Əз Хӧдан ьм.
[29] Qиза хwə нəḣ'əр'ьмини, wе бона п'ут нəди qави-
йе*, wəки wəлат qавийе нəкə у к'ьретийева т'ьжи нəбə.
[30] Р'ьḣ'əтийа шəмийед мьн хwəй кьн, qəдьре пирозгəḣа
мьн бьгьрьн, əз Хӧдан ьм.
[31] Нəчьнə щəм йед гази р'ӧḣ'а дькьн у жь мьщеwьре* щьна
нəпьрсьн, кӧ жь wан ḣун нəḣ'əр'ьмьн. Əз Хӧдан Хwəдейе wə мə.
[32] Ль бəр йе п'ор'сьпи р'абə у qəдьре ə'мьре мəзьн бьгьрə,
жь Хwəдейе хwə бьтьрсə. Əз Хӧдан ьм.
[33] Ḣəгəр хəрибəк ə'рде wəда щи-wар бə бьминə, тəнгасийе
нəдьнə wи. [34] Хəрибе кӧ нава wəда бьминə бона wə бьра мина
бьнəлийе wəлате wə бə, wəкə хwə wи ḣ'ьз бьки, чьмки ḣун жи
wəлате Мьсьреда хəрибийеда бунə. Əз Хӧдан Хwəдейе wə мə.
[35] Диwанкьрьнеда нəḣəqийе нəкьн, нə чапе, нə мезине нə
жи пиванеда. [36] Бьра мезина wə р'аст бə, кəвьре мезине р'аст,
кода* wə р'аст, щер'е** wə р'аст бə. Əз Хӧдан Хwəдейе wə мə, йе
кӧ ḣун жь wəлате Мьсьре дəрхьстьн. [37] Ḣ'əму qəйдə-qанунед
мьн у qьраред мьн хwəй кьн у wан бьqəдиньн. Əз Хӧдан ьм».

---

* 19:29 «Qавийа п'ут» əв ьн йед кӧ ḣəqе qавийа хwə данин ощаха п'ут, бь ве кьрьна хwə ощаха п'утада ḣ'əлал дьḣатьнə ḣ'əсабе, чьмки бь qавийа хwə к'ар дьданə ощаха п'ута. Qəдьре йед аḣа ощахед п'утада гəлəки бьльнд бу.

* 19:31 Аwа готи к'оч'əкти у р'ə'мьлдарийа нə жь Хӧдан.

* 19:36 Ибрани хəбəр бь хəбəр: «Ефа». Ефа дəрданəки 10 литьре бу.

** 19:36 Ибрани хəбəр бь хəбəр: «ḣин». Ḣин щер'əки 4 литьре бу.

Бəлайед п'утп'арьстийе

20 Хӧдан Мусар'а хəбəрда у гот: ²«Ӧса жи бежə зар'ед
Исраел: ‹К'и жь зар'ед Исраел йан жи хəрибəки
нава Исраелда кӧ дьминə зар'а хwə Молохр'а бькə qӧр-
бан, əw гəрəке ə'сə бе кӧштьне, щьмə'та wи wəлати əwи
бьдə ль бəр кəвьра. ³Əзе бəре хwə бьдьмə ль wи мəрьви
у əwи жь нава щьмə'та wи бьдьмə ӧндакьрьне, чьмки
əwи жь зар'ед хwə данə Молох, wəки Пирозгəhа мьн бь-
h'əр'ьминə у наве мьни пироз беhӧрмəт кə. ⁴Ле гава əw
мəрьва жь зар'ед хwə бьдə Молох у щьмə'та wи wəлати
ч'ə've хwə бьгьрə wəки wи нəкӧжьн, ⁵hьнге əзе бəре хwə
бьдьмə ль wи мəрьви у мала wи, əwи у wан мəрьвед кӧ
ль пəй wи дьчьн кӧ т'əви Молох беə'сьлийе бькьн жь нав
щьмə'та wан бьдьмə ӧндакьрьне.

Р'ӧh'газикьрьн у мьщеwьре щьна

⁶У əwе кӧ хwə ль йе гази р'ӧh'а дькə у мьщеwьре щьна
бьгьрə кӧ р'ийа wанда həр'ə беə'сьлийе бькə, əзе бəре хwə
бьдьмə wи, əwи жь нава щьмə'та wи бьдьмə ӧндакьрьне.
⁷Awa хwə пироз кьн у пироз бьн, чьмки əз Хӧдан Хwəдейе
wə мə. ⁸Qəйдə-qанунед мьн хwəй кьн у бьqəдиньн, чьм-
ки əз Хӧдан ьм пирозкьре wə. ⁹Əwе кӧ ньфьр'а де у баве
хwə бькə, ə'сə əw гəрəке бе кӧштьне. Əwи ньфьр' ль де у
баве хwə кьрьнə, хуна wи ль сəре wи бə.

Зьнек'ари

¹⁰Əwе кӧ дəст бавежə к'ӧлфəтəкə меркьри, йан жи дəст
бавежə жьна йəки, ə'сə əw гəрəке бе кӧштьне, йе кьри жи
йа кьри жи. ¹¹У əwе кӧ сəре хwə жьнбава хwəр'а дайнə,
əwи шəрма баве хwə вəкьр, ə'сə əw həр дӧ жи гəрəке бенə
кӧштьне, хуна wан ль сəре wан бə. ¹²həгəр йəк сəре хwə
бука хwəр'а дайнə, ə'сə həр дӧ жи гəрəке бенə кӧштьне,
вана к'ьрети кьрийə, хуна wан ль сəре wан бə. ¹³həгəр

йәк чаwа т'әви к'ӧлфәте сәре хwә мерәкир'а дайнә, һәр
дӧйа жи к'ьрети кьрийә, ә'сә гәрәке бенә кӧштьне, хуна
wан ль сәре wан бә. 14 Һәгәр йәк жьнәке бьстинә у де
жи пер'а, әва беолити йә, әwи жи wана жи агьр бәрдьне
бьшәwьтиньн, кӧ нава wәда беолити т'ӧнәбә. 15 Һәгәр
йәк сәре хwә һ'әйwенр'а дайнә, ә'сә әw гәрәке бе кӧш-
тьне, һ'әйwан жи гәвәр ки. 16 Һәгәр жьнәк хwә бьдә ль
бәр һ'әйwанәки кӧ әw ль wе к'әвә, жьне жи һ'әйwан жи
бькӧжи, ә'сә әwана гәрәке бенә кӧштьне, хуна wан ль
сәре wан бә.

17 Һәгәр йәк хушка хwә бьстинә, аwа готи qиза баве
хwә, йан жи qиза дийа хwә, әwи кӧ шәрма wе дитийә,
әwе жи шәрма wи, әв йәк к'ьрети йә, әвана жь бәр ч'ә'-
ве щьмә'та хwә гәрәке бенә ӧндакьрьне. Әwи кӧ шәрма
хушка хwә вәкьр, гәрәке әw гӧне хwә бьк'ьшинә. 18 Һәгәр
йәк дәма нәхwәшийа к'ӧлфәте сәре хwә wер'а дайнә, шә-
рма wе вәкә, әw wе ль сәр кьраса вәдькә, жьн жи хwә ль
сәр кьраса вәдькә, әв һәр дӧ жи гәрәке жь нава щьмә'та
хwә бенә ӧндакьрьне. 19 Шәрма хатийа хwә, йан шәрма
мәт'а хwә вәнәки, к'е ве йәке бькә әw нәфәре хwә тә'зи
дькә, гӧне хwә әw гәрәке бьк'ьшиньн. 20 Һәгәр йәк сәре
хwә жьнапа хwәр'а дайнә, әwи шәрма апе хwә вәкьр,
әw гәрәке гӧне хwә бьк'ьшиньн у wе безӧр'әт бьмрьн.
21 Һәгәр йәк жьна бьре хwә бьстинә, әва к'ьрети йә, әw
шәрма бьре хwә вәдькә, әwе безӧр'әт бьн.

Т'әмийа пирозбуне

22 Һ'әму qәйдә-qанун у qьраред мьн хwәй кьн у wан бь-
qәдиньн, wәки әw ә'рде кӧ әз wә дьбьм кӧ сәр бьжин мә'де
хwә ль wә льһәв нәхә. 23 У пәй qәйдә-qанунед wан мьләта
нәчьн, к'ижана әзе бәр'дьме wан жь wә р'аqәтиньм, чьмки
вана әв һ'әму тьшт кьрьн у әз жь wан зьвер бум. 24 У мьн
wәр'а гот: «Һуне ль wәлате wан wар бьн, әзе wи чаwа мьлк'
бьдьмә wә, wәлатәки кӧ шир у һьнгьв же дьк'ьшә». Әз Хӧдан

Хwәдейе wә мә кӧ мьн һун жь һ'әму мьләта башqә кьрьн.
25 Awa фьрqийе бькьнә нава һ'әйwанед һ'әлал у нә һ'әлал
у нава тәйрәдед нә һ'әлал у һ'әлал у хwә пе һ'әйwен йан
тәйрәда, йан жи пе wан һ'әму шулькийед ә'рде нәһ'әр'ьми-
ньн, к'ижан кӧ мьн бона wә чаwа нә паqьж башqә кьрьн.
26 Һун бона мьн пироз бьн, чьмки әз Хӧдан пироз ьм, мьн
һун жь нава мьләта башqә кьрьн, кӧ һун п'ара мьн бьн.

27 Мер йан жьн, һәгәр гази р'ӧһ'а кә йан мьщеwьртийа
щьн бькә, ә'сә гәрәке бенә кӧштьне, wан бьдьнә бәр кә-
вьра, хуна wан ль сәре wан бә».

Qануна к'аһинтийе

21 Хӧдан готә Муса: «Т'әви к'аһинед, кӧр'ед Һарун
хәбәр дә у бежә wан: ‹Бьра жь wан т'ӧ кәс мь-
рийе мьләте хwә нәк'әвә у хwә нәһ'әр'ьминә, 2 пештьри
нәфәре мала хwә, awa готи де у баве хwә, кӧр' у qизед
хwә у бьре хwә, 3 ӧса жи хушка хwәйә нәмеркьрийә щәм
хwә, әw дькарә бона wан ван к'әвә у хwә нә паqьж кә.
4 Әw гәрә хwә нәһ'әр'ьминә, awa готи дәсте хwә нәдә
щьнйазе пьсмамтийа хwәйә алийе һ'ал-зәwащеда кӧ
нәпаqьж дәре. 5 К'аһин бьра п'ор'е сәре хwә бәләк-бәләки
кӧр' нәкьн, сәре р'удана хwә нәбьр'ьн у ль сәр хwә дәхма
че нәкьн. 6 Гәрәке бона Хwәдейе хwә пироз бьн у наве
Хwәдейе хwә беһӧрмәт нәкьн, чьмки к'аһин дийарийед
Хӧданә шәwате, нане Хwәдейе хwә дьдьн, ләма жи әwа-
на гәрәке пироз бьн. 7 Әw гәрәке к'ӧлфәта qав йан бе
намус нәстиньн, йан жи йа мербәр'дайи, чьмки әwана
пирозе Хwәдейе хwә нә. 8 Щьмә'т к'аһина пироз һ'әсаб
кә, чьмки әw нане Хwәдейе wә дьдә, әw бона wә бьра
пироз бә, чьмки әз пироз ьм, Хӧдане кӧ wә пироз дькә.
9 Һәгәр qизәкә к'аһинәки qавийе бькә бьһ'әр'ьмә, әw баве
хwә дьһ'әр'ьминә, гәрәке агьр бәрдьнә wе бьшәwьтиньн.

10 Ле сәрәкк'аһинеФ нава бьрайед хwәда, ль сәр сәре
к'ижанида р'уне р'ункьрьне һатийә р'етьне у qәwин-

qәдимкьрьне кӧ к'ьнщед пироз ль хwә кә, әw гәрәке п'ор'е хwә сәр хwәда нәйнә у к'ьнщед хwә нәqәлешә.
[11] Әw гәрәке незики т'ӧ мьрийи нәбә, һ'әта незики щьнйазе де у баве хwә жи нәбә, кӧ хwә нәһ'әр'ьминә. [12] Әw
гәрәке жь Пирозгәһе нәqәтә у Пирозгәһа Хwәдейе хwә нәһ'әр'ьминә, чьмки р'уне Хwәдейи бона бьжартьне ль
сәр wи йә. Әз Хӧдан ьм. [13] Әw гәрәке qизәкә бьк'ьр бьстинә. [14] Жьнәбийе, мербәр'дайе йан йа бенамус йан qав
нәстинә. Ле жь qәбила хwә qизәкә бьк'ьр бьстинә. [15] Изьна wи т'ӧнә кӧ әw р'ьк'ьнйата хwә нава щьмә'та хwәда
бьһ'әр'ьминә, чьмки әз Хӧдан ьм, йе кӧ wи пироз дькьм».
[16] Хӧдан Мусар'а хәбәрда у гот: [17] «Т'әви Һарун хәбәр дә
у беже: ‹Жь р'ьк'ьнйата тә һәгәр кәсәк нава ньсьлед хwә-
да qӧсурәкә wи һәбә, бьра незик нәбә кӧ нане Хӧдане
хwә бьдә. [18] Әw кәсе кӧ qӧсура wи һәбә, һәгәр кор бә,
йан бьколә, йан ә'блу, йан бещур'ә [19] йан йе ньгшкәсти,
йан дәстшкәсти, [20] йан кузьк, йан бощи, йан ч'ә'вшелу,
йан гӧр'и, йан р'иши, йан т'аqӧр'и бә. [21] Жь р'ьк'ьнйата
Һаруне к'аһин, qӧсура к'ижани кӧ һәбә, т'ӧ кәс незик
нәбә кӧ дийарийед Хӧданә шәwате бьдә. Qӧсура wи
кӧ һәйә бьра әw незик нәбә кӧ нане Хӧдане хwә бьдә.
[22] Нане Хwәдейе хwә әw дькарә жь тьште һәрә пироз у
жь тьште пироз бьхwә. [23] Ле т'әне незики п'әр'де нәбә у
горигәһе[Ф] нәк'әвә, qӧсура wи кӧ һәйә, әw гәрәке тьштед
мьнә пироз нәһ'әр'ьминьн, чьмки әз Хӧдан ьм, йе кӧ wан
пироз дькьм›». [24] Муса аһа готә Һарун, кӧр'ед wи у һ'әму
зар'ед Исраел.

Qәйдә-qанунед qӧрбана

22 Хӧдан Мусар'а хәбәрда у гот: [2] «Бежә Һарун у
кӧр'ед wи, кӧ әwана жь wан дийарийед пирозә
кӧ зар'ед Исраел мьнр'а дьдьн, һ'әвза хwә бькьн, кӧ к'а-
һин наве мьни пироз нәдьнә бейӧрмәткьрьне. Әз Хӧдан
ьм. [3] Бежә wан: ‹Нава т'әмамийа ньсьлед wәда, әw кәсе

нава р'ьк'ьнйата ԝәда, к'ижан кӧ нава нәпаԛьжайа хԝә-
да незики ԝан тьштед пироз бә, йед кӧ зар'ед Исраел
Хӧданр'а дийари дьдьн, әԝ кәс гәрәке ль бәр ч'ә'ве мьн
бе ӧндакьрьне. Әз Хӧдан ьм. 4 К'ижан кӧ жь р'ьк'ьнйата
һарун к'отиФ бә, йан гәмар же һәр'ә, әԝ гәрәке жь тьш-
тед пироз нәхԝә һ'әта кӧ паԛьж бә. Ле әԝе кӧ тьштәки
к'әвә, к'ижан кӧ жь мьри һ'әр'ъмийә, йан жи йәки кӧ
т'охьме ԝи же чуйи к'әвә, 5 йан шулькәки к'әвә, к'ижан
кӧ ԝи дьһ'әр'ьминә, йан мәрики к'әвә бьһ'әр'ьмә, йе кӧ
тьштәкида нава нәпаԛьжайеда йә, 6 әԝ мәрьве кӧ ван
тьшта к'әвә һ'әта еваре әԝ нәпаԛьж һ'әсаб бә у жь тьштед
пироз жи нәхԝә һ'әта кӧ хԝә пе аве нәшо. 7 Ле гава р'о
һәр'ә ава, һьнге әԝ паԛьж бе һ'әсабе у паше жь тьштед
пироз бьхԝә, чьмки әԝ нане ԝи йә. 8 Әԝ мьрар йан дә'вә
хԝари гәрәке нәхԝә, кӧ бь ԝан нәһ'әр'ьмә. Әз Хӧдан ьм.
9 Бьра т'әмийед мьн хԝәй кьн ԝәки гӧнә ль сәр хԝәда
нәйньн, нәһ'әр'ьмьн у нәмьрьн. Әз Хӧдан ьм, йе кӧ ԝан
пироз дькьм.
10 Т'ӧ кәс пештьри к'аһина жь тьште пироз гәрәке нәхԝә,
меване к'аһин у п'аләйе ԝи жи жь тьште пироз гәрәке
нәхԝьн. 11 Ле әԝ кәсе кӧ к'аһин пе п'әре хԝә к'ьр'ийә у
йе мала ԝида буйә эвана дькарьн нане ԝи бьхԝьн. 12 Ле
һәгәр ԛиза к'аһин йәки нә жь мала к'аһина стандийә,
әԝа жь дийарийед пироз гәрәке нәхԝә. 13 Ле гава ԛиза
к'аһин жьнәби йан мербәр'дайи у безӧр'әт ль сәр мала
баве хԝәда вәгәр'ийайи бә, һьнге әԝ мина ԛизтийа хԝә
жь нане баве хԝә дькарә бьхԝә. Ле бәле йе нә жь ма-
ла к'аһина гәрәке нәхԝә. 14 Ле һәгәр йәк бе һ'әмде хԝә
жь тьштед пироз бьхԝә, һьнге гәрәке п'арәкә пенща ль
сәр ԝан тьштед пирозда зедәкә у бьдә к'аһин. 15 К'аһин
дийарийед зар'ед Исраелә пироз кӧ Хӧданр'а дьдьн гәрә-
ке нәһ'әр'ьминьн, 16 нәбә кӧ зар'ед Исраел тьштед пироз
бьхԝьн гӧнә бькьнә стуйе хԝә, чьмки әз Хӧдан ьм, йе
кӧ ԝан пироз дькьм».

Qӧрбан гәрәке беqӧсур бә

[17]Хӧдан Мусар'а хәбәрда у гот: [18]«Т'әви Һарун, кӧр'ед
wи у һ'әму зар'ед Исраел хәбәр дә у wанр'а бежә: ‹Гава
кәсәк жь мала Исраел йан хәрибәки нава Исраелда кӧ
дьминә, жь бәр создайинәкева йан бь р'әзәдьлийа хwә
qӧрбане Хӧданр'а бьдә чаwа дийарийа т'әвайишәwате,
[19]бона кӧ бе qәбулкьрьне әw qӧрбан гәрәке нер у беqӧ-
сур бьн, пәз-дәwар йан нери бьн. [20]Т'ӧ тьште бь qӧсур
нәкьнә qӧрбан, чьмки әw найе qәбулкьрьне.
[21]К'е дәwарәке йан пәзәке жь бәр создайинәкева йан
бь р'әзәдьлийа хwә Хӧданр'а дийарийа һәләqәтийе бьдә,
әw гәрәке беqӧсур бә, wәки бе qәбулкьрьне, т'ӧ qӧсур
гәрәке ль сәр wе т'ӧнәбә. [22]Кор, йан сәqәт, йан дәхмә,
йан гьле, йан гӧр'и, йан к'ос, йед һа Хӧданр'а нәйньн,
жь ван нәкьнә дийарийа шәwате Хӧданр'а, данәйньнә
ль сәр горигәһе. [23]Ле дәwар йан бәрха кӧ ль сәр wан
тьштәки кем йан зедә һәбә, дькари чаwа п'ешкеша р'ә-
зәдьлийе бьди, ле бона создайине әw найе qәбулкьрьне.
[24]Һ'әйwане батиледайи, йан һ'ьнщьр'анди, йан qәльши,
йан жекьри Хӧданр'а нәдьн, wәлате хwәда ве йәке нәкьн.
[25]У жь дәсте хәриба жи жь ван һ'әму һ'әйwана чаwа хӧ-
рәк Хӧдане хwәр'а п'ешкеш нәдьн, чьмки wанда кемаси
у qӧсур һәйә, әвана найенә qәбулкьрьне›».
[26]Хӧдан Мусар'а хәбәрда у гот: [27]«Гава гольк, йан бәрх,
йан кар бьбьн, һ'әфт р'ожа бьра әw ль бәр маке хwә бьн у
р'ожа һ'әйшта у пәйр'а wе бона дийарийа шәwате Хӧданр'а
бенә qәбулкьрьне. [28]Ч'еләке т'әви гольке wе йан мийе
т'әви бәрха wе, һәр дӧйа т'әвайи р'ожәкеда сәрже нәкьн.
[29]Гава һун дийарийа р'азидарийе бьдьн, бь ви аwайи
гәрәке бьдьн, wәки жь wә бе qәбулкьрьне. [30]Wе р'ожеда
әw гәрәке бе хwарьне, һ'әта сәре сьбе жь wе нәһельн. Әз
Хӧдан ьм. [31]У т'әмийед мьн хwәйи кьн у wан бьqәди-
ньн. Әз Хӧдан ьм. [32]Наве мьни пироз беһӧрмәт нәкьн,

wәки әз нава зар'ед Исраелда пироз бьм. Әз Хӧдан ьм,
йе кӧ wә пироз дькьм. 33 Мьн hун жь Мьсьре дәрхьстьн,
кӧ бьбьмә Хwәдейе wә. Әз Хӧдан ьм».

Щәжьнед Хӧдан

23 Хӧдан Мусар'а хәбәрда у гот: 2 «Т'әви зар'ед Исраел
хәбәр дә у бежә wан: ‹Әв ьн әw щәжьнед Хӧдан,
к'ижанед кӧ hуне h'әсаб кьн чаwа щьвинед пироз, әв ьн щә-
жьнед мьн. 3 Шәш р'ожа дькарьн шьхӧл бькьн, ле р'ожа h'әфта
шәмийа р'ьh'әтийе йә, щьвина пироз ә, т'ӧ шьхӧли нәкьн,
әва шәмийа р'ьh'әтийе йә бона Хӧдан h'әму щи-wаред wәда.

Щәжьна[ф] Нане Шкәва

4 Әвана нә щәжьнед Хӧдан, к'ижана кӧ hуне wәхте wанда
дәрбаз кьн. 5 Чардәhе мәhа йәке бәре еваре Щәжьна[ф] Хӧданә
Дәрбазбуне йә. 6 У hәма панздәhе wе мәhе жи Щәжьна Хӧданә
Нане Шкәва йә. h'әфт р'ожа гәрәке hун нане шкәва бьхwьн.
7 Р'ожа пешьн wәр'а щьвина пироз бә, т'ӧ шьхӧле хәбате нә-
кьн. 8 h'әфт р'ожа дийарийед шәwате Хӧданр'а бьдьн, р'ожа
h'әфта диса wәр'а щьвина пироз бә, т'ӧ шьхӧле хәбате нәкьн››.

Щәжьна Бәре Пешьн

9 Хӧдан Мусар'а хәбәрда у готе: 10 «Т'әви зар'ед Исраел хә-
бәр дә у бежә wан: ‹Гава hун бьк'әвьнә wи wәлати, к'ижани
кӧ әзе бьдьмә wә у hун ә'рде wи бьдьрун, гӧр'зе дьрунейи
ә'wльн биньнә щәм к'аhин[ф]. 11 Әw гәрәке wи гӧр'зи ль бәр
Хӧдан бьh'әжинә, кӧ әw бона wә бе qәбулкьрьне. К'аhине
әви гӧр'зи р'ожа пәй шәмийер'а бьh'әжинә. 12 У р'ожа кӧ гӧр'зе
хwә бьh'әжиньн, гәрәке бәрхәки йәксалийи беqӧсур жи бо-
на дийарийа[ф] т'әвайишәwате Хӧданр'а бьдьн. 13 У ӧса жи
т'әви бәрхе, жь дәhә п'ара дӧ п'аре ефайе* аре хаси р'унда

* 23:13 «Жь дәhә п'ара дӧ п'аре ефайе» qаси дӧ литьри йә.

стьрайи, чаwа дийарийа шəwатейə бинхwəш Хöданр'а бьдьн
у дийарийа[Ф] wейə сəрдакьрьне жи п'арəкə hине* шəрав бə.
14 ḣ'эта wе р'ожа кö hун дийарийед хwə дьдьнə Хöдане хwə,
нан йан qəйнок, йан гəньме сьмбьлада нəхwьн. Əв йəка нава
ньсьлед wə у щи-wаред wəда qəйдə-qануна ḣ'эта-ḣ'этайе бə.

Щəжьна[Ф] ḣ'əфтийа

15 Пəй р'ожа шəмийер'а, гава wə гöр'зе дийарийа[Ф] ḣ'əжандьне
ани, хwəр'а ḣ'əфт ḣ'əфтиед т'ам ḣ'əсаб кьн. 16 ḣ'эта р'ожа пəй
həр ḣ'əфт ḣ'əфтийар'а пенщи р'ожи ḣ'əсаб кьн у дийарийа
нанийə ну Хöданр'а биньн. 17 Жь щи-wаред хwə бона дийарийа
ḣ'əжандьне дö нана биньн, əw гəрəке жь аре хаси жь дəhə
п'ара дö п'аред ефайе* hьлати у пьжанди бə, əва бəре пешьн
ə бона Хöдан. 18 Т'əви wи нани ḣ'əфт бəрхед йəксалийə беqö-
сур, щанəгаки у дö бəрана жи чаwа дийарийа т'əвайишəwате,
т'əви дийарийед wанə нани у дийарийед wанə сəрдакьрьне
Хöданр'а бьдьн. Əве Хöданр'а бьбə дийарийа шəwате йə бин-
хwəш. 19 Бона дийарийа жь бəр гöнава жь бьзьна нерики у
бона дийарийа həлəqəтийе дö бəрхед йəксали бьдьн. 20 К'аhин
т'əви нане бəре бешьн бона дийарийа ḣ'əжандьне дö бəрха
ль бəр Хöдан бьдə, əванайе Хöданр'а пироз бьн, бона к'аhин
бьн. 21 həма хут wе р'оже ə'лам кьн, кö wəр'а бьбə р'ожа щь-
вина пироз, т'ö шьхöли нəкьн, бьра əв йəка нава щи-wаред
wə у ньсьлед wəда бьбə qəйдə-qануна ḣ'эта-ḣ'этайе. 22 Гава
hун нане wəлате хwə бьдьрун, дəма дьруне дəве зəвийе ḣ'эта
хьлазийе нəдьруйи у сьмбьлед дьруйə к'əти т'оп нəки, вана
йе к'əсиб у йе хəрибр'а бьhели. Əз Хöдан Хwəдейе wə мə».

Щəжьна[Ф] Бор'ийа

23 Хöдан Мусар'а хəбəрда у готе: 24 «Зар'ед Исраелр'а
хəбəр дə у бежə wан: ‹Йəке мəhа ḣ'əфта wəр'а бьбə р'ожа

* 23:13 «П'арəкə hине» qаси литьрəки йə.
* 23:17 «Жь дəhə п'ара дö п'аред ефайе» qаси дö литьри йə.

р'ъһ'әтийе, щьвина пирозә бона р'ожа биранина дәнге
бор'ийе. 25 Т'ӧ шьхӧли нәкьн, ле бәле дийарийа шәwате
Хӧданр'а биньн».

Щәжьнаф Р'ожа К'әwандьне

26 Хӧдан Мусар'а хәбәрда у готе: 27 «Дәһе ве мәһа һ'әфта
жи р'ожа к'әwандьне бә, бьра wәр'а бьбә щьвина пироз,
хwә бьшкеньн та бьн у Хӧданр'а дийарийа шәwате би-
ньн. 28 We р'ожеда т'ӧ шьхӧли нәкьн, чьмки әв р'ож бона
wә р'ожа гӧнәк'әwандьне йә, wәки һун гӧнед хwә ль бәр
Хӧдан Хwәдейе хwә бьк'әwиньн. 29 Ле әwе кӧ we р'оже
хwә нәшкенә та нәбә, жь нава щьмә'та хwә гәрәке бе
р'аqәтандьне. 30 Ле һәгәр кәсәк we р'ожеда шьхӧләки бь-
кә, wи кәси әзе жь нава щьмә'та wи бьдьмә ӧндакьрьне.
31 Т'ӧ шьхӧли нәкьн, бьра әв йәка нава ньсьлед wә у щи-
wаред wәда бьбә qәйдә-qануна һ'әта-һ'әтайе. 32 Әв йәка
бона wә мина шәмийа р'ъһ'әтийе бә, һун гәрәке евара
нәһе мәһе хwә бьшкеньн та бьн, жь we еваре һ'әта евара
дьн р'ъһ'әтийа шәмийа хwә хwәй кьн».

Щәжьнаф Һ'олькчекьрьне

33 Хӧдан Мусар'а хәбәрда у готе: 34 «Т'әви зар'ед Исраел
хәбәр дә у бежә wан: ‹Панздәһе ве мәһа һ'әфтада, һ'әфт
р'ожа Щәжьна Һ'олькайә бона Хӧдан. 35 Р'ожа пешьн щь-
вина пироз бә, т'ӧ шьхӧли гәрәке нәкьн. 36 Нава ван һ'әфт
р'ожада дийарийа шәwате бьдьнә Хӧдан, р'ожа һ'әйшта
wәр'а щьвина пироз бә у Хӧданр'а дийарийа шәwате би-
ньн. Әва щьвина ә'зиз ә, т'ӧ шьхӧли нәкьн.

37 Әвана нә әw щәжьнед Хӧдан, к'ижана кӧ гәрәке һун
щьвинед пироз һ'әсаб кьн, wәки Хӧданр'а дийарийе шә-
wате, дийарийе т'әвайишәwате, дийарийе нани, qӧрбан
у дийарийе сәрдакьрьне кӧ һәр йәк р'оже wанда бенә
дайине, 38 пештьри шәмийед Хӧдан, пештьри һ'әдийед
wә, пештьри һ'әму создайинед wә, пештьри wан һ'әму

дийарийед wәйә р'әзәдьлийе кӧ һуне бьдьнә Хӧдан. 39 Ӧса
жи панздәһе мәһа һ'әфта, гава һун дәрәмәтед ә'рде т'оп
кьн, һ'әфт р'ожа щәжьна Хӧдан дәрбаз кьн, р'ожа ә'wльн
у р'ожа һ'әйшта р'ожед р'ьһ'әтийе бьн. 40 Р'ожа ә'wльн
хwәр'а бәред даред р'ьнд, ч'ъqьле даред хӧрма, ч'ъqьле
даред бәлгсьх у ч'ъqьле даред бийейә дәве ава һьлдьн
у һ'әфт р'ожа ль бәр Хӧдан Хwәдейе хwә ша бьн. 41 Әве
щәжьне саледа һ'әфт р'ожа Хӧданр'а дәрбаз кьн. Әва
нава ньсьлед wәда qәйдә-qануна һ'әта-һ'әтайе бә. Мәһа
һ'әфтада гәрәке ве щәжьне дәрбаз кьн. 42 Һ'әфт р'ожа гә-
рәке һ'олькада бьминьн, һәр бьнәлийе Исраеле гәрәке
һ'олькада бьминә, 43 wәки ньсьлед wә бьзаньбьн, гава кӧ
мьн зар'ед Исраел жь Мьсьре дәрхьстьн, әw һ'олькада
щи-wар кьрьн. Әз Хӧдан Хwәдейе wә мә»».
44 Муса аһа щәжьнед Хӧдан зар'ед Исраелва ә'йан кьрьн.

Хәмкьрьна бона р'уне ч'ъре у нане[ф] Хwәдер'а дайи

24 Хӧдан Мусар'а хәбәрда у готе: 2 «Т'әмийе бьдә
зар'ед Исраел, wәки тәр'а бона р'онайе бьзьре
ледайийи паqьж биньн, кӧ ч'ъра т'ьме бьшхӧлә. 3 Һарун
гәрәке Коне Щьвинеда, алийе п'әр'да шә'дәтийе дәр,
ч'ъре саз кә, жь еварда һ'әта сьбәһе ль бәр Хӧдан т'ьме
бьшхӧлинә. Әва нава ньсьлед wәда qәйдә-qануна һ'ә-
та-һ'әтайе бә. 4 Ч'ъре гәрәке ль сәр шәмдана зер'е хальс
ль бәр Хӧдан т'ьме һазьр кьн. 5 Аре хас һьлди у пе wи
ари донздәһ нана лехи, һәр нанәк гәрәке дӧ п'ар жь дә-
һә п'аред ефайе* бә. 6 У wан дӧ щергә, шәш-шәш дайнә
ль сәр т'әхте бь зер'е хальс зер'кьри ль бәр Хӧдан. 7 У
бьхура сафи дайни ль сәр һәр дӧ щерга, кӧ ль сәр нан
бона Хӧдан бьбә биранин чаwа дийарийа шәwате. 8 Һәр
р'ожед[ф] шәмийе т'ьме донздәһ нана гәрәке алийе зар'ед

* 24:5 «Дӧ п'ар жь дәһә п'аред ефайе» qаси дӧ литьри йә.

Исраелда бьдьнә ль бәр Хӧдан, чаwа пәйманаᵠ һ'әта-һ'ә-
тайе. [9] Әванайе п'ара Һарун у кӧр'ед wи бьн, гәрәке әw
вана дь щийе пирозда бьхwьн, чьмки әва бона wан жь
дийарийед шәwатейә Хӧданә һәрә пироз ә. Әва qәйдә-
qануна һ'әта-һ'әтайе йә».

Бәла к'ьфьрийа һьндава Хwәдеда

[10] Кӧр'е жьнәкә исраели кӧ баве wи мьсьри бу, чу нава
зар'ед Исраел, әwи зомеда т'әви йәки исраели шәр' кьр.
[11] У кӧр'е wе жьна исраели к'ьфьри наве Хӧдан кьр у
ньфьр' кьр, әw гьртьн анинә щәм Муса. (Наве дийа wи
Шьломит бу, жь бәрәка Дан qиза Дибри). [12] Әw гьрти
һьштьн һ'әта кӧ qьрара Хӧдан wанва ә'йан бә.
[13] Хӧдан Мусар'а хәбәрда у готе: [14] «Wи мәрьве кӧ к'ьфьри
жь зоме дәрхә у һ'әмуйед кӧ бьһистьнә бьра дәстед хwә
бьдьнә ль сәр сәре wи у т'әмамийа щьмә'те wи бьдьнә ль
бәр кәвьра бьк'ӧжьн. [15] Бежә зар'ед Исраел: ‹К'и кӧ ньфьр'а
Хwәдейе хwә бькә, әwе гӧне хwә бьк'ьшинә. [16] К'и к'ьфьри-
йа наве Хӧдан бькә әw ә'сә гәрәке бе кӧштьне, т'әмамийа
щьмә'те гәрәке wи бьдә ль бәр кәвьра бькӧжә. Һәгәр хә-
риб бә йан бьнәли, к'ижани к'ьфьри наве Хӧдан кьр әw
гәрәке бе кӧштьне. [17] К'и кӧ мәрьвәки хә бькӧжә, әw ә'сә
гәрәке бе кӧштьне. [18] К'ижан кӧ һ'әйwанәки хә бькӧжә, жь
бәр wи һ'әйwанива гәрә бьдә: Һ'әйwан жь бәр һ'әйwенва.
[19] Һәгәр йәк зәдәке ль йәки дьн хә, әwи чаwа кьрийә ӧса
жь ль wи бькьн: [20] Шкенандьн жь бәр шкенандьнева, ч'ә'в
жь бә ч'ә'вва, дьран жь бәр дьранва, әwи чаwа зәдә мәрьв
хьстьбә, ӧса жи гәрәке ль wи бькьн. [21] Йе һ'әйwан кӧшт
гәрәке жь бәрва бе дайине, ле йе мәри кӧшт гәрәке бе
кӧштьне. [22] Бона хәриба жи, бона бьнәлийа жи qануна wә
гәрәке йәк бә, чьмки әз Хӧдан Хwәдейе wә мә›».
[23] Муса әв йәк готә зар'ед Исраел у әw мәрьве ньфьр'
кьр жь зоме дәрхьстьнә дәр у данә ль бәр кәвьра. Зар'ед
Исраел ӧса кьрьн чаwа кӧ Хӧдан готьбу Муса.

Qануна сала[ф] һ'әфта

25 Хӧдан ль сәр ч'ийайе Синайе Мусар'а хәбәрда
у готе: 2 «Т'әви зар'ед Исраел[ф] хәбәр дә у бежә
wан: ‹Гава һун бьк'әвьнә wи ә'рде кӧ әзе бьдьмә wә, әw
ә'рд гәрәке шәмийа Хӧдан хwәй кә, р'ьһ'әт бә. 3 Шәш са-
ла ә'рде хwә бьр'әшинә у шәш сала тьрийед хwә бьбьр'ә
у дәрәмәта wан һьлдә, 4 ле сала һ'әфта бона ә'рде ми-
на шәмийа р'ьһ'әтийе бә, шәмийа Хӧдан бә. Ә'рде хwә
нәр'әшини у тьрийед хwә нәбьр'и. 5 We зәвийа кӧ ә'рде
тәда хwәха дәрк'әвә нәдьруйи у wан тьрийед р'әзе тәда
кӧ тә нәбьр'ибьн ә'мбар нәки. Әw сал бона ә'рде сала
р'ьһ'әтийе бә. 6 Дәрәмәта сала р'ьһ'әтийейә хwәха дәр-
к'әти бьра һ'әму т'әне бьбә хӧре wә, хӧре тә, хӧламе тә,
щарийа тә, п'аләйед тә у хәрибе кӧ нава тәда дьминә,
7 ӧса жи һ'әму дәрәмәте ә'рде бьбә хӧре һ'әйwане тә у
wан р'ә'wьред wәлате тәда.

Сала[ф] р'аwастийе

8 Тӧ хwәр'а һ'әфт салед[ф] шәмийе һ'әсаб кә, аwа готи һ'ә-
фт щара һ'әфт сал у wәхте һ'әфт салед шәмийе we бьбә
чьлнәһә сал. 9 У дәһе мәһа һ'әфта бор'ийе бьди лехьстьне,
әw р'ожа к'әwандьне йә т'әмамийа wәлате хwәда бор'ийе
бьдьнә ледане. 10 Сала пенщи һун пироз кьн у ль сәр ә'рде
бона һ'әму бьнәлийед сәр ә'рде азадийе ә'лам кьн. Әва
wәр'а бьбә сала[ф] р'аwастийе. Һәр кәс бьра вәгәр'ә һәр'ә ль
сәр мьлк'е хwә, һәр кәс бьра вәгәр'ә һәр'ә нава малбәта
хwә. 11 Әв сала пенщи бьра wәр'а бьбә сала р'аwастийе. Нә
гәрәке бьр'ашиньн нә жи чь кӧ хwәха дәрк'әтийә бьдьрун
у тьрийе ль сәр к'олед нәбьр'и жи ә'мбар нәки. 12 Чьмки
сала р'аwастийе йә, әw бона wә пироз бә. Ә'рдеда дәрә-
мәте хwәха дәрк'әти бьра т'әне бьбә хӧре wә. 13 Ве сала
р'аwастийе һәр кәс бьра вәгәр'ә һәр'ә ль сәр мьлк'е хwә.
14 Һәгәр тьштәки бьфьроши мәрьвәки, йан тьштәки жь

мәрьвәки бьк'ьр'и, ḣәвдӧ нәхапиньн. [15]Тӧ жь мәрьвәки
пе wи qимәте салед майи бьк'ьр'ә, чьqас сал мабьн ḣ'ә-
та сала р'аwастийе, әw жи пе ḣ'әсабе wан салед дьруне
гәрәке бьфьрошә тә. [16]Чьqаси зә'ф бьн әw салед ḣ'әтани
сала р'аwастийе, ḣаqаси тӧ гәрәке бьḣа бьк'ьр'и, чьqаси
сал ḣьндьк бьн ḣаqаси жи гәрәке qимәт кем ки, чьмки
әw давежә ль сәр ḣ'әсабе салед нандьруне дьфьрошә тә.
[17]Ḣәвдӧ нәхапиньн, ле жь Хwәдейе хwә бьтьрсьн, чьмки
әз Хӧдан Хwәдейе wә мә.

[18]Аwа qьраред мьн бьqәдиньн, qанунед мьн хwәй кьн
у бьqәдиньн, ḣьнге ḣуне ль сәр wи ә'рди р'ьḣ'әт бьжин.
[19]Ә'рде дәрәмәта хwә бьдә ḣ'әта кӧ ḣун т'ер бьхwьн у ль
сәр жи р'ьḣ'әт бьжин. [20]Ḣәгәр ḣун бежьн: ‹Сала ḣ'әфта
әме чь бьхwьн, wәки әм нәр'әшиньн у әк'ьне хwә т'оп
нәкьн?› [21]Сала шәша әзе хер-бәрәк'әта хwә ль сәр wәда
бьшиньм, әwе р'ьсqе се сала бьдә wә. [22]Сала ḣ'әйшта ḣун
кӧ бьр'әшиньн, ḣуне жь дайина дьрунед кәвьн бьхwьн
ḣ'әта сала нәḣа. Ḣуне жь wе дайина кәвьн бьхwьн ḣ'әта
кӧ зәви бьгьḣижьн. [23]Ә'рд гәрәке ḣ'әта-ḣ'әтайе нәйе фь-
ротане, чьмки ә'рд ә'рде мьн ә у ḣун жи щәм мьн хәриб
у меван ьн.

[24]Бона т'әмамийа wи ә'рде мьлк'е хwә, гәрәке ḣун изьне
бьдьн кӧ ә'рд пашда бе к'ьр'ине. [25]Ḣәгәр бьрайе тә бьк'әвә
дәсттәнг бә у п'арәке жь мьлк'е хwә бьфьрошә, пьсмамә-
ки wийи незик дькарә бе, чь кӧ бьре тә фьротьбә пашда
бьк'ьр'ә. [26]Ле ḣәгәр кәсәки wи т'ӧнәбә кӧ бьк'ьр'ә, ле әw
хwәха р'е тер'а ббинә, кӧ дәсте wида ḣәйә әw бькарьбә
пашда бьк'ьр'ә. [27]Ḣьнге бьра әw р'ожа фьротида ḣ'әсаб
кә у бавежә ль сәр qимәте салед дәрбазбуйи, чьqас ма-
бә ль йе к'ьр'и вәгәр'инә у мьлк'е хwә диса ббә хwәйи.
[28]Ле ḣәгәр дәсте wида ḣаqас т'ӧнә бә кӧ ль wи вәгәр'инә,
ḣьнге чь кӧ wи фьротийә дәсте йе к'ьр'ида бьминә ḣ'әта
сала р'аwастийе, сала р'аwастийе йе к'ьр'и дур к'әвә у
йе фьроти диса ббә хwәйе мьлк'е хwә.

[29] Һәгәр йәк бажаре суркьрида маләке бьфьрошә, пәй
фьротанер'а мөхдаре саләкеда әw дькарә диса пашда
бьк'ьр'ә, саләкеда изьна wи һәйә пашда һьлдә. [30] Һәгәр
һ'әта хьлазийа сале әw пашда нәк'ьр'ә, һьнге әw мала ба-
жаре суркьрида һ'әта-һ'әтайе көр'е-көр'ар'а бьминә, сала
р'аwастийе ль wи нәйе вәгәр'андьне. [31] Ле маледгөндайә
кө бе сур ьн, әw мина к'әwшәне чоле бьн, әw пашда бенә
к'ьр'ине, сала р'аwастийе әw бенә вәгәр'андьне. [32] Ле бә-
ле бажаред леwийада, әw малед мьлк'е wанә бажарада,
леwи т'ьме дькарьн пашда бьк'ьр'ьн. [33] Һәгәр кәсәки мал
жь леwийа к'ьр'ибә, әw мала мьлк'е wийи бажерда фьроти,
сала р'аwастийе гәрәке ле бе вәгәр'андьне, чьмки нава
зар'ед Исраелда малед бажаред леwийада мьлк'е wан
ьн. [34] У әw к'әwшәне ә'рде дора бажаред леwийа гәрәке
нәйе фьротане, чьмки әw мьлк'е wани һ'әта-һ'әтайе йә.
[35] Һәгәр исраелик дәсттәнг бә у щәм тә бьк'әвә нька-
рьбә сәре хwә хwәй кә, алик'арийе бьде чаwа хәрибәки
йан р'еwики, кө ль щәм тә бьжи. [36] Жь wи маш йан к'аре
нәстини, жь Хwәдейе хwә бьтьрсә, кө әwе исраели ль
щәм тә бьжи. [37] П'әре хwә пе сәләфа нәдейи у нане хwә
жи нәдейи кө к'аре же һьлди. [38] Әз Хөдан Хwәдейе wә
мә, кө һун жь wәлате Мьсьре дәрхьстьн, wәки wәлате
Кәнане[ф] бьдьмә wә у бьбьмә Хwәдейе wә.
[39] Гава йәки исраели щәм тә бьк'әвә к'әсиб бә у хwә
бьфьрошә тә, тө wи мина хөламтийа хөламәки нәди
хәбате. [40] Әw гәрәке щәм тә мина п'аләки йан хәрибәки
бә, һ'әта сала р'аwастийе щәм тә бьхәбьтә. [41] Паше бьра
әw жь щәм тә дәре, әw нәфәред хwәва вәгәр'ә бьгьһижә
малбәта хwә, диса һәр'ә ль сәр мьлк'е кал-бавед хwә.
[42] Чьмки әw хөламед мьн ьн, йед кө мьн жь wәлате Мь-
сьре дәрхьстьн, әw гәрәке өса нәйенә фьротане, чаwа
кө хөлам тенә фьротане. [43] Һ'ьшк ль сәр wи һ'өкөм нәки,
ле жь Хwәдейе хwә бьтьрси. [44] Хөлам у хөламокед тә кө
һәбьн, әw гәрәке жь мьләтед дор-бәред wә бьн, жь wан

хӧлам у хӧламока бьк'ьр'ьн. 45 Ӧса жи зар'ед хәрибайә
кӧ ль щәм wә дьминьн, жь wан дькарьн бьк'ьр'ьн у жь
нәфәред wанә кӧ wәлате wәда бунә, әw бьбьнә мал у
мьлк'е wә. 46 Пәй хwәр'а жи wан чаwа мьлк'е wартийе
зар'ед хwәр'а бьhельн, кӧ т'ьме әw хӧламе wә бьн. Ле ль
сәр бьрайед хwә, зар'ед Исраел, йәк ль сәр йәки h'ьшк
h'ӧкӧм нәкә. 47 hәгәр хәрибәк йан р'еwики щәм тә дәwлә-
ти бә, ле йәки исраели щәм wи бьк'әвә к'әсиб бә у хwә
бьфьрошә wи хәрибе кӧ щәм тә дьминә, йан пьсмамәки
wи хәриби, 48 паше пәй хwә фьротанер'а, изьна wи hәйә
кӧ әw пашда бе к'ьр'ине, жь бьратийа wи йәк дькарә wи
пашда бьк'ьр'ә. 49 Апе wи, йан кӧр'е апе wи, дькарьн wи
бьк'ьр'ьн, йан жь пьсмамтийа wи, йан жь р'ьк'ьнйата wи
дькарә wи бьк'ьр'ьн, йан hәгәр жь дәсте wива те бьра
хwәха ха бьк'ьр'ә. 50 Т'әви йе әw к'ьр'ийә hәq-h'әсабе хwә
р'аст кә, we сала хwә фьротида h'әта сала р'аwастийе, wан
п'әре кӧ жь бәр хwәва стандийә бавежә ль сәр сала, бьдә
wи, хwә хьлаз кә. Wәхте wи гәрәке мина wәхте п'аләки
бе h'әсабе. 51 hәгәр hе гәләк сал мабьн, wәкә wан салед
майи п'әре жь бәр хwәва дайи бьдә хwә хьлаз кә. 52 Ле
hәгәр hьндьк сал мабьн h'әта сала р'аwастийе, бьра hәq-
h'әсабе хwә т'әви wи бькә у wәкә wан салед майи qимәт
жь бәр хwәва бьдә хwә хьлаз кә. 53 Гәрәке әwe исраели
мина п'аләки йәксали гьрти щәм wи бе h'әсабе, әw дәw-
ләтийе хәриб ль бәр ч'ә'ве тә h'ьшк h'ӧкӧми ль сәр wи
нәкә. 54 hәгәр бь ви аwайи әw ньк'арьбә бе к'ьр'ине, сала
р'аwастийе әw нәфәред хwәва дәре хьлаз бә. 55 Чьмки
зар'ед Исраел хӧламед мьн ьн. Әw хӧламед мьнә жь
wәлате Мьсьре дәрхьсти нә. Әз Хӧдан Хwәдейе wә мә.

Дӧа-дьрозге ль сәр гӧhдарийе

26 Хwәр'а п'ута у h'әйкәла че нәкьн, хwәр'а стуна
нәдьнә сәкьнандьне, wәлате хwәда бь кәвьра тьш-
тәки дьлqшьбандийе нәдьнә чекьрьне, бона h'әбандьне,

чьмки әз Хӧдан Хԝәдейе ԝә мә. 2 Р'ьһ'әтийа шәмийед
мьн хԝәй кьн, ԛәдьре пирозгәһа мьн заньбьн. Әз Хӧдан
ьм. 3 Һәгәр һун пе ԛәйдә-ԛанунед мьн р'абьн-р'унен у
т'әмийед мьн хԝәй кьн у ԝан бьԛәдиньн, 4 әзе жи ԝәр'а
баране ԝә'дәда бьбариньм, ә'рде дәрәмәта хԝә бьдә у дар-
ред дәште жи бәред хԝә бьдьн. 5 Бедәра ԝәйе бьк'ьшинә
һ'әтани тьричьнине, тьричьнине жи бьк'ьшинә һ'әтани
вәдан-чандьне, һуне нане хԝә т'ер бьхԝьн, ԝәлате хԝә-
да бехоф бьжин. 6 Әзе ә'дьлайе бьдьмә ԝәлате ԝә, һуне
р'ьһ'әт п'алдьн, т'ӧ кәсе зә'мәте нәдә ԝә, р'ә'ԝьред хь-
раб әзе жь ԝәлет бьдьмә һьлдане у шуре ԝәлате ԝәр'а
дәрбаз нәбә. 7 Һуне бәри нәйаред хԝә дьн, әԝе пе шур
ль бәр ԝә бьк'әвьн. 8 Жь ԝә пенще бәри сәди дә у сәде
жь ԝә бәри дәһә һ'әзара дә у нәйаред ԝәйе ль бәр ԝә
пе шур бьк'әвьн. 9 Бәре мьне ԝәда бә, ԝә шин кьм зедә
кьм у пәймана[Ф] хԝә т'әви ԝә ԛәдим кьн. 10 Һуне хӧрәке
кәвьн бьхԝьн, жь дәст йе нуда һуне йе кәвьн дәрхьнә
дәр. 11 Әзе коне хԝә нава ԝәда ледьм у нәфса мьне жь
ԝә зьвер нәбә. 12 У әзе нава ԝәда бьгәр'ьм, әзе бьбьмә
Хԝәдейе ԝә у һуне жи бьбьнә щьмә'та мьн. 13 Әз Хӧдан
Хԝәдейе ԝә мә, кӧ мьн һун жь ԝәлате мьсрийа дәр-
хьстьн, ԝәки нәбьнә хӧламе ԝан у мьн ԛәйде нире ԝә
шкенандьн у һун сәрфьнйаз бьрьн.

Щәзайе нәгӧһдарийе

14 Ле һәгәр һун гӧр'а мьн нәкьн у ван һ'әму т'әмийа
нәԛәдиньн 15 у ԛанунед мьн беһӧрмәт кьн, нәфса ԝә
жь ԛьраред мьн зьвер бә, кӧ һун һ'әму т'әмийед мьн
нәԛәдиньн у пәймана мьн бьт'әр'ьбиньн. 16 Һьнге жи
әзе аһа сәре ԝә бькьм: Р'ьсасе бьшиньмә сәр ԝә, һ'иле
у гәрме, кӧ р'онайийа ч'ә'ва кем дькьн у щанийа мерьв
дьһ'әлинә дьмашинә, һуне бадиһәԝа т'охьм бьр'әшиньн,
чьмки дьжмьнед ԝәйе к'әда ԝә бьхԝьн. 17 Әзе ль сәр ԝә-
да бьньһер'ьм у ль бәр ч'ә'ве дьжмьнед ԝә ԛьр'а ԝәйе бе,

хернәхwазе wәйе һ'ӧкӧми ль сәр wә бькьн, бейи пәйк'әтьн
р'әве бьк'әвә wә. [18] Ле һәгәр пәй һaqас тьштир'а һун гӧр'а
мьн нәкьн, һьнге әзе жь бәр гӧне wәва һ'әфт щар зедә wә
щәза кьм. [19] Әзе к'ӧбар-бабахийа wә бьшкеньм, ә'змане wә
бькьмә һ'әсьн у ә'рде wә бькьмә сьфьр*. [20] Qәwата wәйе
щики бадиһәwа п'уч' бә һәр'ә, ә'рде wәйе дәрәмәта хwә
нәдә у даред ә'рде жи бәре хwә нәдьн. [21] Һәгәр пәй һaqас
тьштр'а жи һун мьqабьли мьн бьн у нәхwазьн гӧр'а мьн
бькьн, һьнге әзе анәгори гӧне wә, һ'әфт щара зедә бәла
ль сәр wәда биньм. [22] Р'ә'wьред чоле әзе бьшиньм ль сәр
wә, әwе wә безӧр'әт бьһельн, qьр'а һ'әйwанед wә биньн,
wә бьхwьн кем кьн у р'ийед wәйе вала бьн. [23] Һәгәр пәй
ве йәкер'а жи һун ль сәр һ'ьше хwәда нәйен у мьqабьли
мьн һәр'ьн, [24] һьнге жи әзе мьqабьли wә бьм, жь бәр гӧне
wәва әзе жи һ'әфт щара зедә бәла wә бьдьме. [25] Әзе шу-
ре һ'әйфа пәймана мьн һьлдане ль сәр wәда бьшиньн,
һәгәр һун бажаред хwәда жи бьщьвьн, әзе нәхwәшийа
һ'ала бьшиньмә нава wә у һуне бьк'әвьнә дәсте дьжмьн.
[26] Гава әз нан ль wә бькьмә һ'ьзрәт, һьнге дәһә к'ӧлфәте
тәндурәкеда нане wә лехьн у пе мезине нане wә бь-
дьнә wә, һуне бьхwьн у т'ер нәбьн. [27] Ле һәгәр пәй ван
йәкар'а жи һун гӧр'а мьн нәкьн у мьqабьли мьн һәр'ьн,
[28] һьнге жи әзе бь һерс мьqабьли wә бьсәкьньм у жь
бәр гӧне wәва һ'әфт щара зедә wә бьдьмә щәза. [29] Һьнге
һуне гоште кӧр' у qизед хwә бьхwьн. [30] ҺеланедФ wәйә
жорьн әзе wеран кьм, п'утед wәйә тә'ве әзе хьраб кьм,
щьнйазед wә бьдьмә ль сәр кәрийед п'утед wәйә һурдә-
хwәши буйи, нәфса мьне жь wә зьвер бә. [31] Бажаред wә
әзе бькьмә хьрабә у пирозгәһед wә бькьмә хьки-хwәли у
бина qӧрбанед wәйә бинхwәшийе әзе һьлнәдьм. [32] Ә'рде
wә әзе бекәс бькьм, дьжмьнед wәйә кӧ ле дьминьн wе

* 26:19 Әв аһа те фә'мкьрьне: «Хwәде wе ә'змен дадә у баране т'ӧнә бә һьнге ә'рде мина сьфьр һ'ьшк бә».

ә'щебмайи бьн. [33] Әзе wә бәлайи нава мьләта кьм, шур ль пәй wә бьшиньм, wәлате wәйе бекәс бьминә у бажаред wәйе вала бьн. [34] Һьнге ә'рде т'әмамийа wан р'ожед валамайина хwәда, шәмийед р'ьһ'әтийа хwә дәрбаз кә, гава һун wәлате дьжмьнед хwәда бьн, һьнге ә'рде кӧ р'ьһ'әт бьминә wе шәмийед хwә дәрбаз кә. [35] Т'әмамийа wан р'ожед валамайина хwәда ә'рде р'ьһ'әт бә, чьмки шәмийед wәда әw р'ьһ'әт нәбуйә, гава һун ле дьман. [36] Һәрч'е жь wә сах майи жи әзе wәлате дьжмьнед wанда ләрзәке бькьмә дьле wан у дәнге бәлге һ'әжйайи wе wан бьдә р'әве, ӧса wе бьр'әвьн чаwа кӧ жь бәр дәве шур у бе пәйк'әти wе бьк'әвьн. [37] Чаwа жь бәр шур р'әви, wе бе пәйк'әти ль сәр һәвда бьк'әвьн у qәwата wәйе т'ӧнәбә кӧ ль бәр дьжмьн бьсәкньн. [38] Нава мьләтада һуне ӧнда бьн у ә'рде дьжмьнед wәйе wә бьхwә. [39] Һәрч'е жь wә майи жи wе жь дәст беолитийе хwә wәлате дьжмьнед wәда бьһ'әльн һәр'ьн, ӧса жи дәст беолитиед кал-бавед хwә бьһ'әльн һәр'ьн. [40] Ле һәгәр әwана беолитийед хwә у беолитийед кал-бавед хwә бьдьнә р'уйе хwә, кӧ чь нәһәqи һьндава мьнда кьрьнә, чаwа мьqабьли мьн сәкьнинә, [41] у чьма әз мьqабьли wан чум у мьн чьма әw бьрьнә wәлате дьжмьнед wан, һәгәр һьнге дьле wани кәвьри бьшке у щәзайе беолитийа хwә бь дьл qәбул кьн. [42] Һьнге әзе wе пәймана кӧ мьн т'әви Аqуб гъреда бир биньм, ӧса жи йа т'әви Исһаq у Бьраһим гъредайи бир биньм у wи wәлати жи бир биньм. [43] Әw wәлат кӧ бейи wан бьминә wе шәмийед р'ьһ'әтийа хwә дәрбаз кә, чьмки жь wан вала ма, әwана гәрәке щәзайе беолитийа хwәр'а qайл бьн, кӧ wана qьраред мьн беһӧрмәт кьрьн у нәфса wан жь qәйдә-qанунед мьн зьвер бу. [44] Ле бәле чаwа кӧ әwанайе wәлате дьжмьнед хwәда бьн, әзе wан т'әхсир нәкьм у жь wан зьвер набьм кӧ wан лап ӧнда кьм, кӧ пәймана хwәйә т'әви wан бьт'әр'ьбиньм, чьмки әз Хӧдан ьм, Хwәдейе wан. [45] Бона wан әзе wе пәймана

т'əви кал-бавед wан бир биньм, к'ижан кӧ мьн ль бəр
ч'ə'ве мьлəта əw жь wəлате Мьсьре дəрхьстьн кӧ ббьмə
Хwəдейе wан. Əз Хӧдан ьм. 46 Əв ьн əw qəйдə-qанун, qь-
рар у һинкърьнед кӧ Хӧдан ль сəре ч'ийайе Синайе пе
дəсте Муса данинə навбəра хwə у зар'ед Исраел».

Qəдандьна ад-qьрара

27 Хӧдан* Мусар'а хəбəрда у готе: 2 «Т'əви зар'ед
Исраел хəбəр дə у бежə wан: ‹Һəгəр йəк бьхwазə
бь ад-qьрар кəсəки Хӧданр'а к'ъфш кə, əw гəрəке анəгори
qимəте тə бе к'ъфшкърне*. 3 Qимəткърьна тəйə бона ме-
ред жь бистсалийе гърти һ'əта шестсалийе, гəрəке пенщи
шекьл* зив бə, анəгори шекьле пирозгəһе. 4 Ле һəгəр əw
жьн бə, qимəткърьна тə гəрəке си шекьл бə. 5 Һəгəр тӧ
мəрьва жь пенщсалийе һ'əта бистсалийе qимəт ки, гəрə-
ке тӧ qьсьме мер бист шекьли qимəт ки, ле qьсьме жьне
дəһə шекьли. 6 Ле жь йəкмəһе һ'əта пенщсалийе, гəрəке
qьсьме мер пенщ шекьл зив qимəте ки, qьсьме жьне се
шекьл зив qимəт ки. 7 Ле һəгəр əw жь шестсалийе жор-
тьр бьн, һьнге qьсьме мер панздəһ шекьли гəрəке һ'əсаб
ки, ле qьсьме жьне дəһə шекьли. 8 Һəгəр əw к'əсиб ə у
qəwата wи нагьһижə wе qимəткърьна тə, һьнге бьра əw
ль бəр к'аһин бьсəкьнə, к'аһин wи qимəт кə. К'аһин wəкə
qəwата йе ад-qьраркъри qимəте wи к'ъфш кə.
9 Ле һəгəр əw ад-qьрара Хӧданр'а кьри жь һ'əйwен бə у
qӧрбандайинер'а qəбул ə, жь ван чь кӧ Хӧданр'а бе да-
йине wе пироз бə. 10 Гəрəке гӧһар'тьн т'ӧнəбə, нə qəнщ

---

* 27:2 Анəгори к'ътеба Һакьмтийе 11:29-40 у 1 П'адшати 1:11 изьн һəбу кӧ мəрьвəки мəрьвəк Хӧданр'а к'ъфш кьра. Мəрьве кӧ дьһатə к'ъфшкърьне, wи кəси щийе пирозда хьзмəтк'ари дькьр. Жь ве р'езе те к'ъфше кӧ мəрьве ви һ'алида бь зив дьһатə к'ър'ин, аза дьбу.

* 27:3 «Шекьл» незики 12 гърама бу.

хьрабр'а, нә жи хьраб qәнщр'а бьгӧһер'ә, ле һәгәр йәк
һ'әйwан һ'әйwенр'а бьгӧһер'ә, һьнге гәрәке һ'әйwане ад-
qьраркьри у йе т'әв гӧһар'ти һәр дӧ жи пироз һ'әсаб бьн.
11 Ле һәгәр әw һ'әйwане кӧ Хӧданр'а ад-qьрар кьрийә, жь
һ'әйwане нәһ'әлал ә, кӧ жь wана Хӧданр'а qӧрбан найенә
дайине, һьнге гәрәке wи һ'әйwани ль бәр к'аһин бьдьнә
сәкьнандьне. 12 К'аһин бьра дина хwә бьдә qәнщ у хьра-
бийа һ'әйwан у qимәт к'ьфш кә, к'аһин чь qимәт да сәр
гәрәке һаqас бә. 13 Ле һәгәр әw кәсе ад-qьрар кьрийә бь-
хwазә пашда бьк'ьр'ә, һьнге бьра п'арәкә жь пенща бькә
ль сәр qимәте к'ьфшкьри.

14 Һәгәр йәк бьхwазә мала хwә Хӧданр'а к'ьфш кә, һьнге
к'аһин бьра дина хwә бьдә һ'але мале, qәнщи у хьрабийе
у qимәт к'ьфш кә, к'аһин чь qимәт да сәр гәрәке һаqас бә.
15 Ле һәгәр әw кәсе к'ьфшкьри бьхwазә мала хwә пашда
бьк'ьр'ә, һьнге бьра п'арәкә жь пенщ п'ара ль сәр qимәте
тәйи к'ьфшкьрида зедә кә, һьнге мале wир'а бә.

16 Һәгәр йәк ә'рде мьлк'е хwә Хӧданр'а к'ьфш кә, һьнге
гәрәке qимәткьрьна тә wәкә qимәте т'охьме ль сәр те
р'әшандьне бә, бона һомерәк* т'охьме щә пенщи шекьл
зив бә. 17 Һәгәр йәк ә'рде хwә сала р'аwастийеда бьдә, бьра
wәкә qимәткьрьна тә бьминә. 18 Ле һәгәр йәк ль пәй сала
р'аwастийер'а ә'рде хwә бьдә, һьнге к'аһин гәрәке бавежә
ль сәр wан сала, к'ижан кӧ һ'әта сала р'аwастийе манә,
т'әви йе дайи һ'әсаб кә у жь qимәте тәйи к'ьфшкьри нь-
мьзтьр бә. 19 У һәгәр әw бьхwазә ә'рде хwә пашда бьк'ьр'ә,
һьнге бьра п'арәке жь пенща п'әрә бькә ль сәр qимәте
тәйи к'ьфшкьри у әw ә'рд wир'а бьминә. 20 Ле һәгәр әw
ә'рд пашда нәк'ьр'ә, йан йәки дьнр'а фьроти бә, әwе иди
нькарьбә пашда бьк'ьр'ә. 21 Әw ә'рд кӧ сала р'аwастийе
аза дьбә, мина ә'рде п'ешк'ешкьри Хӧданр'а пироз бә.

* 27:16 «Һомерәк» дәрданәк бу кӧ незики 200 литьр тьшт
һьлдьда.

Əw бьбə мьлк'е к'аhина. 22 Ле həгəр йəк ə'рде к'ър'ийи нə
мьлк'е хwə Хӧданр'а к'ьфш кə, 23 hьнге к'аhин т'əви wи
пе h'əсабе qимəте тə h'əсаб бькə h'əта сала р'аwастийе
у wе р'оже qимəте тəйи h'əсабкьри мина чаwа тьштəки
пироз бьдə Хӧдан. 24 Сала р'аwастийе əw ə'рд ль wи те
вəгəр'андьне, жь к'е hатьбу к'ър'ине, к'ижан кӧ хwəйе wи
мьлк'и буйə. 25 Бьра h'əму qимəткьрьнед тə wəкə к'аше
шекьлед Пирозгəhе бьн, бист гера шекьлəк* бə.

26 Т'əне ньхӧрийе h'əйwен, чаwа кӧ йе пешийе буйи
п'ара Хӧдан ə, кəсəк нькарə к'ьфш кə, həгəр щанəга бə
йан пəз əw иди п'ара Хӧдан ьн. 27 həгəр əw жь h'əйwанед
нəh'əлал ə, гəрəке пе wе qимəткьрьна тə бьк'ър'ə у п'а-
рəкə жь пенща жи ль сəрда зедə кə. Ле həгəр əw пашда
нəк'ър'ə, бьра wəкə qимəткьрьна тə бе фьротане.

28 Ле əw п'ешкешед, к'ижан кӧ мəрьв жь həбука хwə п'ешкеши
Хӧдан дькə, həгəр инсан бə, h'əйwан бə йан ə'рде мьлк'е wи
бə, əw гəрəке нəйенə фьротане у нəйенə пашда к'ър'ине, həр
п'ешкеш həрə пироз ьн, əw п'ара Хӧдан ьн. 29 həр инсане кӧ
Хӧданр'а hатийə п'ешкешкьрьне, əw пашда найе к'ър'ине,
əw ə'сə гəрəке бе кӧштьне. 30 h'əму дəhəкед[Φ] дəрəмəта ə'рде,
бəред дара п'ара Хӧдан ьн, əвана Хӧданр'а пироз ьн. 31 Ле
həгəр йəк бьхwазə жь дəhəкед хwə тьштəки пашда бьк'ър'ə,
бьра п'арекə жь пенща жи бькə ль сəр qимəте тьште дайи
у пашда бьк'ър'ə. 32 h'əму дəhəкед жь деwер йан пез, жь ван
h'əму h'əйwана к'ижан бьн шьвдарер'а дəрбаз бə бе жьмаре у
бьк'əвə бьн h'əсабе дəhа, əw Хӧданр'а пироз ьн. 33 Гəрəке дина
хwə нəдьнə qəнщ у хьраб у жь бəр həвва нəйенə гӧhар'тьне.
Ле həгəр йəк бьгӧhер'ə, hьнге əw жи у йа т'əв гӧhар'ти həр
дӧ жи пироз ьн, əw пашда найенə к'ър'ине».

34 Əв ьн əw т'əмийед кӧ Хӧдан ль сəре ч'ийайе Синайе,
бона зар'ед Исраел т'əми ль Муса кьр.

---

* 27:25 «Шекьл» незики 12 гьрама бу.